

April 2013

VERNEPLAN FOR FÆRDER NASJONALPARK I NØTTERØY OG TJØME KOMMUNER, VESTFOLD FYLKE – FYLKESMANNENS TILRÅDING

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet legger med dette fram forslag til verneplan for Færder nasjonalpark i Vestfold fylke. Forslaget gjelder:

- **Færder nasjonalpark:** ca. 340 km² i Nøtterøy og Tjøme kommuner, Vestfold fylke. Forslaget omfatter ca. 325 km² sjøareal og 15 km² landareal. Av landarealene eies ca. 1.2 km² av staten, 6.4 km² av andre offentlige organer og 7.4 km² av private.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som nasjonalpark i medhold av naturmangfoldloven § 34, jf. § 35 og § 62. Villkåret for å kunne opprette nasjonalparker etter naturmangfoldloven § 35 er at arealet omfatter større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold, og det skal framgå av vedtaket hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvelsen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal således inngå som en integrert del av saksforberedelsen og i den konkrete skjønsmessige avveining i saken.

Den foreslåtte nasjonalparken utgjør et stort naturområde, et historisk kulturlandskap og et viktig friluftsområde. Området består av skjærgårdslandskap, geologiske forekomster, naturtyper og økosystemer på land og i sjø, med et stort arts mangfold og mange kulturminner. Området er av nasjonal betydning for kystnært friluftsliv.

Færder nasjonalpark vil, sammen med Ytre Hvaler nasjonalpark og Kosterhavet nasjonalpark, gi et langsiktig vern av særlig artstrikke naturtyper og et skjærgårdslandskap rikt på kulturlandskap og kulturminner. Færder nasjonalpark er dessuten et av landets aller viktigste friluftsområder.

Nasjonalparken skal bidra til å oppfylle målene i § 33 i naturmangfoldloven, blant annet om å bidra til bevaring av:

- a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap
- b) arter og genetisk mangfold
- c) truet natur og økologisk funksjonsområder for prioriterte arter
- d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv
- e) områder med særskilte naturhistoriske verdier

- f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene
- g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt
- h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen

Vern av det foreslåtte området bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser i:

- St. meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand
- St. meld. nr. 58 (1996-97) Miljøpolitikk for en bærekraftig utvikling
- Prop. 1 S (2012-2013) for Miljøverndepartementet
- Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD)

jf. naturmangfoldloven § 46.

1.2 Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap.

1.2.1 Hvor kunnskapen er hentet fra (nml. § 8)

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneplan for Færder er framskaffet gjennom en rekke registreringer og kartlegginger fra 1975 og fram til i dag. For en oversikt vises det til

- *Verneplan for Færder nasjonalpark, Høring, Desember 2012*, utarbeidet av Fylkesmannen i Vestfold

Videre vises det til de enkelte kartlegginger og rapporter, herunder bl.a.

- *Vern av viktige naturområder rundt Oslofjorden og Telemarkskysten*, Verneplanutvalget for Oslofjorden, utredning for DN 1999-8
- *Bruker- og verneinteresser i skjærgårdsområdet øst for Nøtterøy-Tjøme, Vestfold fylke*, oppdragsrapport for Fylkesmannen i Vestfold 1995
- *Utredning av marine naturkvaliteter i og omkring Ormø-Færder landskapsvernområde*, NIVA-rapport 6434-2012

Mye av kunnskapsgrunnlaget er sammenstilt i

- *Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, Arbeidsdokument for innspill, Mars 2013*, utarbeidet av Fylkesmannen i Vestfold. Dokumentet bygger bl.a. på
- *Forvaltningsplan for Ormø-Færder landskapsvernområde*, utarbeidet av Nøtterøy og Tjøme kommuner i 2012.

1.2.2 Verneverdiene (nml. § 8)

Den foreslåtte Færder nasjonalpark omfatter et større naturområde ved kysten i ytre Oslofjord av nasjonal verdi. Området har store verneverdier knyttet til variasjonsbredden i landskap og naturtyper, med stort geologisk og biologisk mangfold på land og sjøen. Antallet arter er høyt, og det er totalt registrert 309 rødlistearter i området. Lang tids bruk vises gjennom kulturlandskapet og det store antallet kulturminner i området.

Naturlandskapet i nasjonalparken er først og fremst et resultat av arbeidet som de enorme ismassene utførte i kvartærperioden: en skjærgård bestående av et stort antall øyer, holmer og skjær. Nasjonalparken er vurdert til å ha nasjonal verdi som geologisk referanseområde. Den er rik på geologiske formasjoner, slik at svært mye av historien fra siste istid fram til vår tid kan studeres. De tydeligste erosjonsformene etter isbreen og smeltevannet er rundsva (hvalskrottfjell), svaberg, sigdbrudd, jettegryter og en rekke andre plastiske former i berget. I tillegg finnes flere markerte strandvoller, og på rombeporfyrøyene i nord finnes rauker og brenningshuler. Sandø er særlig rik på kvartærgeologiske formelementer. Det mest særegne ved Sandøs løsmasser er likevel et flyvesandområde nordøst på øya. Dette er antagelig Vestfolds største og mest karakteristiske flyvesandforekomst.

Oslofjordområdet har landets største arts mangfold av planter, og også det største antallet sjeldne og truede arter. Flere av disse har sin europeiske nordgrense her. Den foreslåtte nasjonalparken har meget stor variasjon i livsmiljøer, fra det skjermede og frodige til det vindpinte og skrinne. Området har et stort mangfold av registrerte naturtyper iht. DN-håndbok 13 "Kartlegging av naturtyper". Mange av disse krever skjøtsel for å opprettholde verneverdiene. En rekke steder danner naturtypene mosaikker med høyt biologisk mangfold. Blant naturtypene nevnes rike edelløvskoger, gamle barskoger, sumpskoger, hagemarker, hule eiker, naturbeitemarker, slåtteeenger, tørrenger, strandenger, strandsumper, sandstrender og tangvoller. Flere tidligere naturreservater og plantefredningsområder inngår i nasjonalparken, blant annet botanisk svært verdifulle områder på Sandø, Bolærneøyene, Østre Bustein og Moutmarka. Området har et stort antall rødlistede plantearter, hvorav mange har en svært begrenset utbredelse i Norge. På bakgrunn av rødlistestatus nevnes spesielt forekomster av kammarimjelle¹, gul hornvalmue², kjempestarr³, jordbærkløver⁴, tusengylden⁵, kransalgen hårpiggkrans⁶ og soppene navlejordstjerne⁷ og rosa rødskivesopp⁸.

Området rundt Oslofjorden har også det største mangfoldet av insekter i Norge. Innenfor nasjonalparken er det foreløpig registrert fire spesielt verdifulle insektlokaliteter: Sandø, Mellom Bolæren, Østre Bolæren og Moutmarka. Insektlivet på Sandø er vurdert som unikt i norsk sammenheng, og også interessant internasjonalt. Det er registrert en rekke rødlistede insektarter på øya, hvorav enkelte har sitt eneste norske funnsted der. Mellom Bolæren her vurdert som en øy med meget høy entomologisk verneverdi, spesielt løv- og furuskogen innenfor den lille sandstranden lengst sørvest på øya og løvskogen ca. 200 meter vest for Grevestuen. Østre Bolæren har en spesielt rik sommerfuglfauna, som er knyttet til den rike mosaikken av naturtyper på øya. I 2006 ble det registrert 907 sommerfuglarter der, hvorav en rekke rødlistearter. Fire av artene var nye for Norge. Dette gjør øya til en av landets mest interessante lokaliteter for sommerfugler. Moutmarka er godt undersøkt og har en fauna av

¹ EN – Norsk rødliste for arter 2010

² EN – Norsk rødliste for arter 2010

³ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁴ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁵ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁶ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁷ CR – Norsk rødliste for arter 2010

⁸ EN – Norsk rødliste for arter 2010

virvelløse dyr som regnes som unik i nasjonal sammenheng. Spesielt er det registrert mange sjeldne biller og sommerfugler der. Det antas også at dammene har en rik og særegen fauna av vannlevende tovinger. Av de mest truede insektartene i Færder nasjonalpark nevnes sommerfuglene *Coleophora hackmani*⁹, okerdvergmåler¹⁰ og prikkkrutevinge¹¹, og edderkoppene strandflatbukedderkopp¹².

Pattedyrfaunaen på land omfatter elg, rådyr, hare, rødrev, grevling, mår, villmink, smånagere og insektetere (spissmus, flaggermus, piggsvin). Det er også observert streifdyr av hjort i området. I den ytre delen av skjærgården har en stamme av steinkobbe etablert seg, og nise observeres jevnlig. Fra tid til annen opptrer sannsynligvis også andre sel- og hvalarter innenfor området.

Området er et viktig leveområde for flere arter av måkefugler, andefugler, vadere, rovfugler og spurvefugler. Enkelte av disse artene er truet eller nær truet på Norsk rødliste for arter 2010. Av rødlistearter som hekker eller har hekket i området nevnes hauksanger¹³, nattergal¹⁴, nattravn¹⁵, tornskate¹⁶, makrellterne¹⁷, fiskemåke¹⁸, hettemåke¹⁹ og teist²⁰.

Sjøområdene i den foreslåtte nasjonalparken har stor variasjon i livsmiljøer, og dermed også stort artsmangfold, både på grunt og dypt vann. Basert på European Nature Information System (EUNIS), som klassifiserer marine områder på bakgrunn av dybde og bølgeeksponering, inneholder området 36 av 48 teoretisk mulige habitatklasser. Området har vesentlig større saltholdighet og større variasjon i dybdeforhold, topografi og marine kystvanntyper enn den nærliggende Ytre Hvaler nasjonalpark.

De dype sjøområdene utenfor dagens landskapsvernområde skiller seg fra de grunne områdene inne i landskapsvernområdet, og har stor variasjon med hensyn til dybde- og terrengforhold, jf. figur 1. Tilleggsområdet inneholder dypere sjøbunnsområder enn landskapsvernområdet, og har en annen terrengvariasjon enn de grunne områdene (større flate bløtbunnsområder og store fjellkløfter). Denne variasjonen i terrengegenskaper og forekomst av sjøbunn på ulike dyp, sammen med ulik påvirkning av bølger og strøm i disse dypere områdene, skaper leveområder (habitater) som ikke finnes i de grunne områdene, med høy diversitet både på landskapsnivå og på mer fin-skallig habitatnivå. Slik diversitet er verdifullt i seg selv, og gir grunnlag for stor variasjon i assosiert dyreliv i de dypere sjøområdene i tilleggsområdet. Dessuten er det klare økologiske koblinger mellom primær- og sekundærproduksjonen som foregår på grunne sjøområder med tilstrekkelig lys for fotosyntese, og dyrelivet som er knyttet til de dypere områdene utenfor. Hele området bør derfor sees på som en økologisk enhet, som bør forvaltes i sammenheng. Det vises til kapittel 6 for en nærmere vurdering av avgrensningen av nasjonalparken i sjø.

⁹ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁰ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹¹ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹² CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹³ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁴ NT – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁵ VU – Norsk rødliste for arter 2010

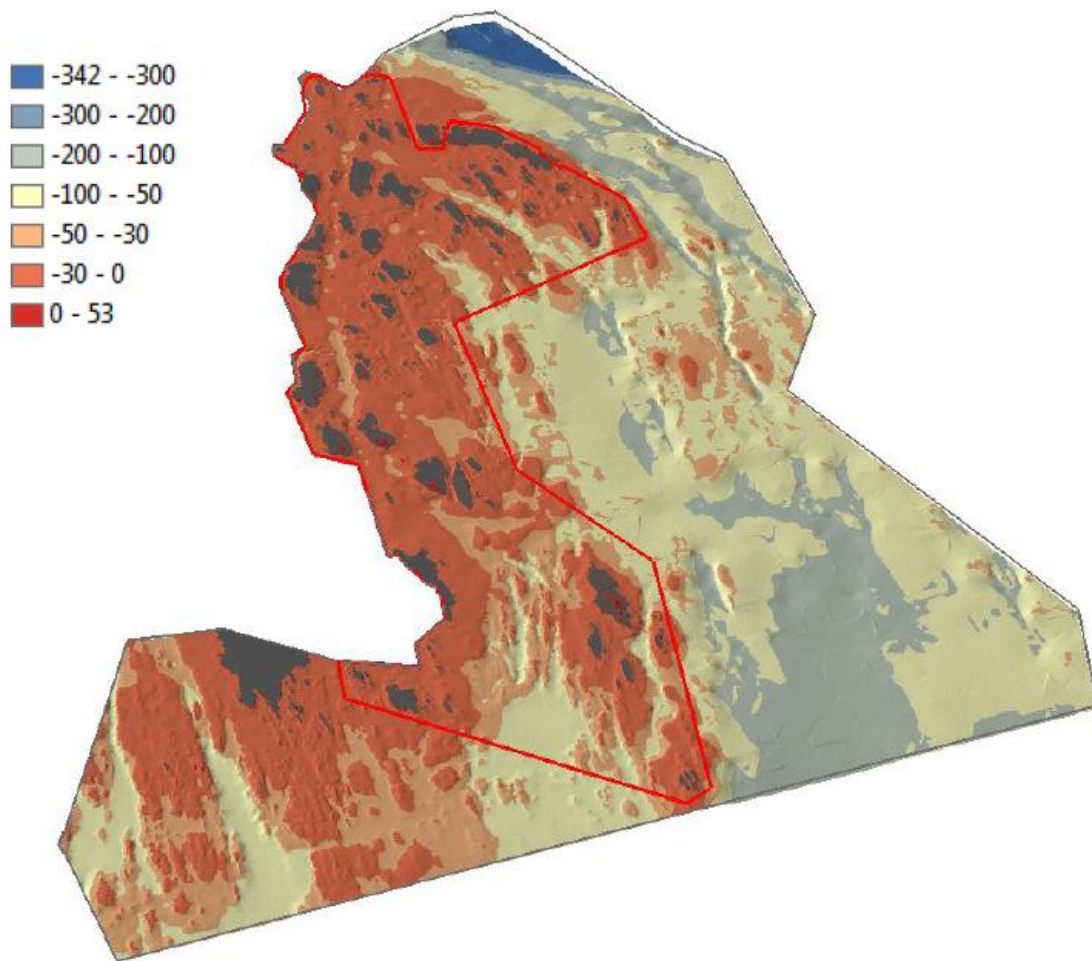
¹⁶ NT – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁷ VU – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁸ NT – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁹ NT – Norsk rødliste for arter 2010

²⁰ VU – Norsk rødliste for arter 2010

Figur 1. Oversikt over fordelingen av dybdeklasser i utredningsområdet i et tredimensjonalt bilde (ruglete flater representerer kupertede områder og glatte flater er flate områder). Figuren viser også hvordan habitatene, dvs dybdeklassene, i området øst for landskapsvernområdet (rød avgrensning) skiller seg fra området innenfor landskapsvernområdet. Fargekoden for dybdeklassene er vist i figuren. Landområder har mørkgrå skraver. Kilde: NIVA-notat 13.4.2013.

Innenfor den foreslåtte nasjonalparken er det registrert fire marine naturtyper ihht. DN-håndbok 19 "Kartlegging av marint biologisk mangfold": større tareskogforekomster, bløtbunnsområder i strandsonen, ålegrasenger og andre undervannsenger, og skjellsandforekomster. I tillegg forekommer nøkkelarten flatøsters. De store gruntvannsområdene inne i skjærgården er best undersøkt. Videre undersøkelser vil høyst sannsynlig avdekke flere marine naturtyper, både i grunne og dypere områder.

Store deler av området representerer et historisk landskap av stor nasjonal verdi og er utpekt til å representere Vestfold i "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket". For å ta vare på det historiske preget, og ikke minst det ekstra høye artsmangfoldet, foregår det en ekstensiv beiting på mange øyer.

Området har en lang brukshistorie og er svært rikt på kulturminner. Disse dekker et vidt spekter, som for eksempel gravminner, fangstanlegg, hustufter, brygger, bygninger, sjømerker, forsvarsanlegg og skipsvrak. De fleste automatisk fredede kulturminnene i området er gravrøysen, gravfelt og sunkne skip. Fyrstasjonen Færder fyr på Tristein og det gamle fyrmiljøet på Store Færder er begge vedtaksfredete. Det samme gjelder Grevestuen på

Mellom Bolæren, som er en av landets eldste jakthytter. Blant verdifulle kulturminner og kulturmiljøer som ikke er formelt fredet gjennom kulturminneloven, nevnes russerfangeleiren og husmannsplassene Nordre Jensesund og Rønningen på Mellom Bolæren, den innrissede kompassrosen i fjellet nordvest på Østre Bolæren, Fulehuk fyr og deler av gårdsbebyggelsen på Søndre Årøy. I tillegg finnes en rekke antikvariske bygninger og anlegg med ukjent verneverdi.

Området er av nasjonal betydning for kystnært friluftsliv, og et av de mest populære båtufartsområder i landet. Innenfor nasjonalparken vil tilretteleggingen for friluftsliv være preget av enkle innretninger som små fortøyningsbrygger, fortøyningsbolter i fjell, diskrete toaletter, søppeldunker og tilrettelagte bålplasser. Enkelte steder vil det være merkede stier som letter ferdselen og samtidig virker kanaliserende med tanke på naturverdier og kulturminner.

1.2.3 Effekten av vernet (nml. § 8)

Nasjonalparken representerer små endringer for grunneiere og allmenhetens bruk av området sammenlignet med dagens situasjon. Nasjonalparken representerer heller ikke innskrenkninger i forhold til skipstrafikk og annen ferdsel på sjøen. Yrkesfiske vil fortsette som i dag og reguleres etter havressursloven. Fylkesmannen mener at en slik fortsatt bruk og forvaltning ikke vil skade områdets verneverdier. Vi har fram til i dag ikke eksempler på at for eksempel arter har blitt utryddet eller kulturminner ødelagt som følge av dagens bruk. Fylkesmannen har i verneplanen for Færder nasjonalpark lansert begrepet «vern gjennom bruk». Beiting og skjøtsel av kulturlandskapet, slik det legges opp til i forskriftens formål og bestemmelser, bidrar utvilsomt til å opprettholde områdets store artsmangfold. Dersom denne bruken skulle falle bort, vil en rekke kulturbetingete naturtyper og biotoper forsvinne.

Nye virkninger av vernet er særlig knyttet til mer helhetlig forvaltning, hogst av skog, vern av det marine miljøet og forebyggende arbeid.

Mer helhetlig forvaltning. Nasjonalparken omfatter et stort antall tidligere verneområder. Dette vil representere en forenkling ved at tidligere verneforskrifter samles i én forskrift. Dagens landskapsvernområde har lokal forvaltning, der kommunene Nøtterøy og Tjøme forvalter hver sin del av verneområdet. Selv om man gjennom forvaltningsplanen har gitt felles retningslinjer for forvaltningen, mener Fylkesmannen nasjonalparkvern med et felles nasjonalparkstyre og en egen nasjonalparkforvalter vil gi en enda mer helhetlig forvaltning av området. Fylkesmannen vil ta initiativ til at de som er involvert i driften av skjærgården, i større grad enn i dag, inngår i et felles fagmiljø, jf. kapittel 4. Det kan innebære mer samarbeid om kompetanse, økt bruk av felles ressurser, bedre betjening av ulike brukergrupper osv. På sikt mener Fylkesmannen dette vil styrke mulighetene for å ta effektivt vare på områdets kvaliteter.

Hogst av skog. I store deler av dagens landskapsvernområde kan skogsdrift og uttak av ved for salg skje med hjemmel i plan som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. Skogsdriften i området er likevel svært beskjeden, siden den som regel er lite lønnsom pga. små skogbestand og kostbar transport. Skogområdene inneholder til dels svært rike naturtyper med et stort artsmangfold. Skogen er mange steder også en del av landskapsbildet. Det nye regelverket vil sikre at disse verdiene ikke går tapt. I nasjonalparken vil ordinær skogsdrift ikke være tillatt, men det er aktuelt med skjøtselshogst i samsvar med skjøtelsplaner.

Det marine miljøet. Dagens vern omfatter sjøoverflaten, men ikke det marine miljøet for øvrig. Nasjonalparken forbyr inngrep i sjøbunnen og tekniske installasjoner som kan skade naturmiljøet og skjærgårdslandskapet. Dessuten vil nasjonalparken gi en viktig føring i forhold til naturmangfoldlovens § 6. Aktsomhet og beredskap i skipstrafikken og bekjempelse av forurensninger som kan true naturmiljøet, vil være et viktig samarbeidsområde for forvaltningsmyndigheten, forurensningsmyndigheter og sjøfartsmyndigheter. På denne måten kan nasjonalparken hindre at viktige naturverdier og kulturminner blir skadet. Det gis også muligheter for restaurering av områder som er skadet av ytre påvirkninger.

Yrkesfiske og fritidsfiske har historisk sett hatt en stor betydning for områdene langs kysten. Derfor er det svært viktig å sørge for at naturen er i en slik tilstand at gyting og oppvekst av sjøorganismer opprettholdes og helst forbedres. Regelverket for nasjonalparken vil sikre at viktige gyte- og oppvekstområder ikke blir skadet eller ødelagt av inngrep. Det kan også bidra til at negative påvirkninger utenfra, for eksempel forurensninger, blir redusert. Både yrkesfiskerne og fritidsfiskerne i området har understreket dette meget sterkt i dialogmøter og høringsuttalelser. Samlet sett vil nasjonalparken være et viktig bidrag til å sikre ressursgrunnlag, rekruttering og oppvekst for marine organismer - og høsting av fisk og skalldyr både innenfor og utenfor nasjonalparken.

Forebyggende arbeid. Nasjonalparkstatus gir økt bevissthet om verneverdiene i området. Kunnskapsformidling vil bli sterkere vektlagt, bl.a. gjennom etablering av nasjonalparksenter. Dette kan ha en viktig forebyggende effekt, ved at mange viser større aktsomhet i området. Gjennom større aktsomhet er det grunn til å tro at uheldig atferd, forsøpling og annen forurensning kan bli redusert (jf. naturmangfoldlovens § 6). Dette vil ha en positiv innvirkning på naturmiljøet i området.

For enkelte aktiviteter vil det være nødvendig med tillatelse før eventuell bruk eller tiltak kan iverksettes, jf. de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i verneforslaget. Det innebærer at naturmangfoldverdiene får en økt beskyttelse. Hvis det søkes om tillatelse til slike tiltak, skal naturmangfoldloven kap. II vurderes og vektlegges i den konkrete saken. For en rekke aktiviteter og tiltak som omfattes av verneforskriftens forbudsbestemmelser er det ikke gitt spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. For enkelte slike tiltak kan det eventuelt gis dispensasjon etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene, dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Også her skal naturmangfoldloven kap. II vurderes og vektlegges i behandlingen av saken.

Miljøverndepartementet vurderer det slik at vernet samlet sett vil føre til en positiv utvikling for økosystemene, naturtypene og artene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Dette vil dels være en følge av forskriftens bestemmelser og oppfølgingen av disse, dels av forebyggende tiltak gjennom samarbeid med andre myndigheter, som nevnt foran.

For omtale av trusler mot verneverdiene, vises det til kap. 1.3. For en beskrivelse av andre interesser i området i dag, vises det til kap. 1.4.

På denne bakgrunn er kravet i § 8 i naturmangfoldloven om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, oppfylt.

1.2.4 Vurdering i forhold til nml. §§ 9-12

Departementet vurderer at foreliggende kunnskapsgrunnlag er tilstrekkelig når det gjelder status og utvikling for naturmangfoldet og vernets virkninger på det samme mangfoldet. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed liten betydning i denne saken.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 er vurdert og tillagt stor vekt. Prinsippet innebærer at en påvirkning av landskap, geologi, økosystem, naturtyper og arter skal vurderes ut fra den samlede belastning som naturmangfoldet er eller vil bli utsatt for. Det gjelder både tidligere påvirkninger og framtidige. Størstedelen av landområdene i verneforslaget er i dag underlagt vern etter naturvernloven. Nasjonalparkvern vil ytterligere styrke beskyttelsen av naturmangfoldet, både på land og i sjø. Det vises her spesielt til temaene som er fremhevet i kap. 1.2.3. Selv om nasjonalparkvern også kan generere noe økt bruk, f. eks gjennom økt interesse for friluftsliv og reiseliv i området, vurderes opprettelse av nasjonalpark samlet sett som et tiltak som vil redusere den samlede belastningen på naturmangfoldet.

Riktignok åpner vernebestemmelsene for at det kan gis dispensasjon til ulike aktiviteter og tiltak. Imidlertid foreligger disse mulighetene allerede i dagens regelverk, og nasjonalparkvernet som sådant åpner derfor ikke for økt påvirkning på naturmangfoldet. Når det gjelder de konkrete sakene som behandles etter verneforskriften, vil naturmangfoldlovens § 10 bli vurdert i hvert enkelt tilfelle.

Prinsippene i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, får ikke nevneverdig betydning i saken om etablering av nasjonalpark. Derimot vil de være meget aktuelle i behandlingen av enkeltsaker etter verneforskriften.

Ved fastsettelse av forvaltningsplan vil det gis ytterligere rammer og retningslinjer for forvaltningen av nasjonalparken. Prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 10-12 vil være relevante for planen. Her nevnes spesielt de delene av planen som, i tråd med vernebestemmelsene, fastsetter absolutte rammer, både for aktiviteter som er tillatt og for hva det kan gis dispensasjon til. Prinsippene vil også være meget relevante for planens veiledende retningslinjer, bl.a. om aktuelle vilkår i dispensasjonssaker.

1.3 Trusler mot verneverdiene

1.3.1 Klimaendringer og forurensninger

Det er antatt at dagens klimaendringer kan gi negative konsekvenser for flere av naturtypene i området, spesielt de marine. Høyere temperatur kombinert med betydelige tilførsler av næringssalter kan gi økt algevekst, redusert siktedyp og større mengder påvekststalger. Dette kan svekke blant annet tareskogene, ålegrasengene og andre viktige livsmiljøer på grunt vann. Dette kan i neste omgang svekke ressursgrunnlaget for fiskeriene, fordi gruntvannsområdene og vegetasjonen der har en avgjørende betydning for gyting og oppvekst for mange viktige fiskeslag.

Tilførselen av næringssalter er i dag for høy og representerer i seg selv en trussel mot blant annet livet i gruntvannsområdene, slik det er beskrevet over. Det er behov for å redusere tilførselen av næringssalter fra landbruket og kommunal kloakk.

I løpet av kort tid har vi hatt to betydelige oljeutslipp i regionen, som følge av skipsulykker. Risikoen for store skader som følge av olje og kjemikalieforurensning er høyst reell i området,

med den tette trafikken av ferger, olje-og kjemikalietransport og annen nyttetraffikk som passerer området.

1.3.2 Fremmede arter

Fremmede arter kan være en trussel mot naturverdier både på land og i sjøen. Mink og iberiaskogsnegl er to svartelistearter som er etablert i området. Minken er en trussel mot sjøfugl, mens effekten av iberiaskogsnegl foreløpig er usikker. Rynkerose er etablert i det meste av nasjonalparken, og sprer seg. I sjøen er det registrert flere fremmede arter, blant annet stillehavsøsters og japansk drivtang. Enkelte fremmede arter kan bekjempes, men i de fleste tilfeller vil man være henvist til å holde situasjonen under oppsikt gjennom overvåking.

1.3.3 Gjengroing

Mye av verneverdiene og artsmangfoldet i området er knyttet til den historiske kulturpåvirkningen som preger området. I etterkrigstiden har området vært under gjengroing og mange tidligere beiter har gått over til kratt og skog. Dette har vært negativt for naturmiljøet og artsmangfoldet i området. De siste 10-15 årene har beitingen blitt gjenopptatt mange steder sammen med rydding av kratt og skog.

1.3.4 Ferdsel og slitasje

Strandenger, tørrenger og tilgrensende områder har historisk sett vært mest utsatt for slitasje. Disse områdene har også den største artsrikdommen. Fram til 1980-tallet var disse områdene preget av permanente teltleire sommerstid. Etter hvert har teltingen mer eller mindre opphørt, og blitt avløst av overnatting i større seilbåter og motorbåter med bedre bekvemmeligheter. Båthavnene i området har vært bygget ut for å betjene disse. Mens gjestehavnene er fulle, har de sårbare strandområdene fått hvile. Slitasjen i området som følge av ferdsel og camping er betydelig mindre i dag enn den var for 30-50 år siden. Samfunnsutviklingen har faktisk utviklet seg til det bedre, sett i forhold til slitasje på naturen, forstyrrelse av dyreliv mv.

1.3.5 Støy

Området brukes av svært mange, spesielt sommerstid. Støy fra fritidsbåter og andre kilder vurderes ikke som noen stor trussel mot naturverdiene i området. Slik støy kan imidlertid virke forstyrrende på friluftslivsutøvernes opplevelse av naturen.

1.3.6 Nye tekniske installasjoner, utbygging og andre inngrep

Så langt har det vært lite press for å bygge store anlegg knyttet til energiforsyning, fiskeoppdrett og andre installasjoner. Derimot har det vært stor aktivitet i området knyttet til mudring og utlegging av moringer. Flere steder er tilfeldig utlagte moringer og fortøyningsbøyer i ferd med å utvikle seg til «bøye havner». Denne aktiviteten er nesten uten unntak knyttet til de mest produktive og sårbare gruntvannsområdene.

Med en så urban beliggenhet kan vi ikke utelukke at områdene innenfor nasjonalparkens grenser i framtiden kan bli utsatt for økt utbyggingspress, for eksempel brobygging, større havneutbygginger, ytterligere dumping av muddermasser, fornyet vekst i hyttebygging og større anlegg knyttet til reiseliv.

1.4 Brukerinteresser

1.4.1 Sjøtransport

Oslofjorden er en av landets viktigste områder for sjøtransport og av stor økonomisk betydning. Trafikken består blant annet av internasjonale fergeruter, olje-, stykkgoods- og kjemikalietransport og fiskefartøyer. Flere offentlige farleder for skipstrafikk passerer gjennom nasjonalparken, og det er en rekke registrerte ankringsplasser i området. Dagens losbordingsfelt ligger nordøst for øya Store Færder.

1.4.2 Yrkesfiske og fritidsfiske

Historisk sett har fiskeriene satt et sterkt preg på kysten. I dag er det bare et lite antall yrkesfiskere igjen i det aktuelle området. I 2011 var det registrert seks personer på Nøtterøy og åtte personer på Tjøme med fiske som hovedyrke. Det meste av fisket foregår med fartøyer under 11 meters lengde. Mens antall yrkesfiskere har gått tilbake, har antallet fritidsfiskere økt. Fiskeriene reguleres etter havressursloven.

1.4.3 Friluftsliv

Området er et av landets aller viktigste kystnære friluftsområder og er tilrettelagt for dette formålet gjennom mindre ilandstigningsbrygger, små toaletter og søppeldunker. I randsonen rundt nasjonalparken ligger flere større gjestehavner. Det foregår jakt på sjøfugl i området, og interessen har vært økende de senere årene i takt med at bestandene av ærfugl og storskarv har økt.

1.4.4 Hytter og andre bygninger

Området har ca. 100 hytter. Disse ligger nesten uten unntak i den indre delen av skjærgården. Videre er det enkelte anlegg knyttet til offentlig virksomhet, i første rekke sjøfart og fyrvesen. Færder fyr og Fulehuk fyr (nedlagt) er to viktige eksempler på slike anlegg. Aktivitet knyttet til bygninger og tekniske anlegg har i mange år vært regulert gjennom plan- og bygningsloven, og fra 2006 gjennom landskapsvernet.

1.4.5 Turisme og annen næringsutvikling

De fleste tilreisende kommer i dag fra lokalmiljøet og Østlandsområdet, mens den internasjonale turismen er beskjedent. Det er grunn til å tro at internasjonal turisme vil øke når området får status som nasjonalpark. Serviceanlegg for slik aktivitet må etableres i nasjonalparkens randsoner. Fylkesmannen ønsker at nasjonalparken skal bidra til verdiskaping i området, så lenge dette ikke er i konflikt med verneinteressene. Det vil være nasjonalparkstyret som forvalter nasjonalparken og regelverket for denne. Offentlig tilrettelegging for næring er et hovedansvar for kommunene og fylkeskommunen. Lokale næringsforeninger vektlegger blant annet offentlig/privat samarbeid, informasjon, parkering, drift og vedlikehold av friluftsområder og merking av stier. De legger også vekt på at næringslivet trenger forutsigbarhet om hva som er mulig og ikke mulig innenfor nasjonalparken. Et tett samarbeid mellom næringslivet, kommunene, fylkeskommunen og nasjonalparkforvaltningen vil være både ønskelig og nødvendig i et område som dette.

1.4.6 Bosetting og dyrehold

Den faste bosettingen i skjærgården har gått kraftig tilbake gjennom de siste 100 år og i dag er det bare Søndre Årøy, Nordre Årøy og Bjerkøy som har fast bosetting. De siste 10-15 årene har det vært gjort en betydelig innsats for å tilbakeføre beitedyr til området, og det beites i dag på en rekke øyer. Offentlige myndigheter, grunneiere og frivillige deltar aktivt i dette arbeidet, og det gis statlige tilskudd til dyrehold og annen skjøtsel. Skjærgårdstjenesten har vært en viktig forutsetning for å kunne ha dyr på beite i området.

1.4.7 Forsvaret

Det er ingen faste operative forsvarsanlegg igjen i området. Forsvaret har imidlertid interesser knyttet til militær lufttrafikk, samvirkeøvelser med fartøyer i sjøen og øvelser knyttet til beskyttelse av vitale objekter og akser fra havet og farleder. Området kan derfor bli berørt av bl.a. motorferdsel på land, på sjøen og i luften ved gjennomføring av militær operativ virksomhet. De senere årene har det blitt bygget opp en militær kystvakt som, foruten de militære funksjonene, påtar seg flere sivile oppdrag. Kystvakten er tilgjengelig for større redningsoperasjoner og tilsyn, og samarbeider flere steder med politiet, Statens naturoppsyn og fiskerioppsynet.

1.4.8 Veger

Opparbeidede veger finnes kun på de større øyene, og også der i begrenset omfang. Østre Bolæren har det mest omfattende veinettet, med over 3 km asfaltveier og grusveier. Disse ligger delvis i regulert område og utenfor nasjonalparken. Kortere strekninger med grusveier finnes også bl.a. på Søndre Årøy, Nordre Årøy, Hvaløy, Froungen, Store Færder og Moutmarka.

1.4.9 Motorferdsel

Motorkjøretøyer brukes i beskjedent omfang i den foreslåtte nasjonalparken, og da primært på de større øyene der det er veger. Motorferdsel med båt er derimot svært utbredt. Helikopter brukes i dag i enkelte tilfeller til frakt av materialer til fritidsboliger. Det kan også være aktuelt å benytte helikopter til redningsoppdrag, overvåking av sjøfugl og inspeksjon og reparasjon av ulike tekniske installasjoner.

1.4.10 Energiforsyning

Enkelte av øyene nærmest land, samt Bolærneøyene og Fulehuk ytterst i skjærgården, har strømforsyning gjennom sjøkabler, jord- og luftledninger. Færder fyr har et dieselaggregat. Noen hytter produserer strøm ved hjelp av solcellepaneler og mindre aggregater. For øvrig er det ikke energiproduksjonsanlegg i området.

1.4.11 Store Færder Ornitologiske Stasjon

Store Færder Ornitologiske Stasjon (SFOS) har gjennom 50 år drevet ringmerking, trekkfuglovervåking og overvåking av hekkende sjøfugl med utgangspunkt i sin stasjon på Store Færder. SFOS har også oppgaver innenfor oljeberedskapen, og samarbeider med ulike forskningsinstitusjoner. Foreningen ønsker å stille sin kunnskap til rådighet i etableringen og

driften av nasjonalparken, både gjennom naturveiledning, naturopplevelser, overvåking og forskning.

1.4.12 Frivillighet

Vestfolds befolkning har et sterkt eierskap til sin skjærgård. Flere historiske bygninger er restaurert, og frivillige rydde- og slåttelag er i aktivitet. Vertskapsfunksjonen på Fulehuk fyr er delvis basert på frivillighet og en tilsvarende ordning er under utvikling på Færder fyr. Stimulering og tilrettelegging for frivillighet kan bli en viktig oppgave i arbeidet med nasjonalparken.

2 SAKSBEHANDLING

2.1 Bakgrunn

Områdets store kvaliteter har vært kjent gjennom mange tiår. Etter at Ytre Hvaler nasjonalpark ble etablert, ble saken tatt opp med Miljøverndepartementet. I februar 2012 ga miljøvernministeren grønt lys til å starte planleggingsarbeidet med tanke på etablering av en nasjonalpark.

2.2 Saksgang

Forslaget om etablering av nasjonalpark ble forelagt vertskommunene Nøtterøy og Tjøme i mars-april 2012. Forutsetningen for å sette i gang var at de to kommunene selv ønsket det. De to kommunestyrene vedtok enstemmig at planprosessen burde settes i gang. Kunngjøring og melding om oppstart av verneplanarbeidet ble sendt ut i mai 2012. I den forbindelse ble det arrangert et eget folkemøte, med informasjon og dialog.

Det ble gjennomført 4 dialogkonferanser, med grunneiere, lag og foreninger, næringslivet i regionen, yrkesfiskerne og lokale/regionale fiskerlag. I tillegg har det vært et stort antall mindre møter, telefonsamtaler, befaringer med grunneiere mv. Informasjon har dessuten gjennom hele planprosessen vært formidlet gjennom lokale og nasjonale medier.

I løpet av sommeren 2012 gjennomførte NIVA en større undersøkelse for å kartlegge det marine miljøet innenfor utredningsområdet. Etter denne undersøkelsen har de også gitt Fylkesmannen råd om avgrensning, forskrift og forvaltning.

Etter dialogfasen sommeren og høsten 2012, ble verneplan utarbeidet og sendt på høring 17. desember 2012, etter en faglig gjennomgang i Direktoratet for naturforvaltning. Et eget høringsmøte ble arrangert i forbindelse med høringen. Alle berørte parter var invitert til dette møtet, gjennom brev, nettsider og kunngjøring i lokalavis.

Verneplanen ble sendt til ca. 420 adressater og det kom inn 56 høringsuttalelser. Fylkesmannens endelige vurdering av verneplanen i lys av innkomne høringsuttalelser, ble sendt over til Direktoratet for naturforvaltning i begynnelsen av april 2013.

Færder nasjonalpark omfatter blant annet det tidligere Ormø-Færder landskapsvernområde. Det er nylig utarbeidet en forvaltningsplan for dette området. Denne forvaltningsplanen ble supplert vinteren 2013 og sendt berørte parter til kommentar i mars/april 2013. Utkast til forvaltningsplan foreligger ved opprettelsen av nasjonalparken. Når nasjonalparkstyret er oppnevnt, vil dette sende forvaltningsplanen på formell høring.

Prosess gjennomført av Direktoratet for naturforvaltning og Miljøverndepartementet må skrives inn her.

2.3 Konsekvensutredninger

Verneplanen for Færder nasjonalpark utløser ikke krav om konsekvensanalyse etter plan- og bygningsloven.

Kommentarer fra DN og MD ?

2.4 Planstatus og andre offentlige reguleringer

2.4.1 Statlige retningslinjer

Det meste av Nøtterøy kommune og hele Tjøme kommune ligger innenfor virkeområdet til Rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen (RPR-O). Begge kommuner omfattes også av Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen, hovedområde Kystkommunene i Oslofjord-regionen (SPR).

Hele det foreslåtte nasjonalparkområdet ligger innenfor virkeområdet til RPR-O. På Nøtterøy ligger øyene med nærmeste sjøareal innenfor strandsonekategorien, mens på Tjøme ligger både øyer og landfaste arealer innenfor denne kategorien.

2.4.2 Kommuneplaner

Nøtterøy kommune

I kommuneplanens arealdel er den foreslåtte nasjonalparken i all hovedsak vist som LNF-områder med hensynssone Båndlegging etter lov om naturvern.

Tjøme kommune

I kommuneplanens arealdel er den foreslåtte nasjonalparken i all hovedsak vist som LNF-områder med restriksjonsområde Vern etter naturvernloven.

2.4.3 Reguleringsplaner

Nøtterøy kommune

I den foreslåtte nasjonalparken er det vedtatt reguleringsplaner for Hvaløy og Skjellerøykalven.

Reguleringsplanen for Hvaløy (vedtatt 25.3.1974) inneholder friområder, landbruksområder og byggeområder. Den hjemler blant annet bygging av fem hytter, og er i det vesentlige gjennomført. I foredraget til kgl. resolusjon for landskapsvernområdet ble det lagt til grunn at landskapsvern kan forenes med eksisterende reguleringsplan på Hvaløy. Vernebestemmelsene utfyller da reguleringsbestemmelsene, men reguleringsbestemmelsene går foran verneforskriften ved eventuell konflikt.

Vedtaket om opprettelse av nasjonalpark går imidlertid foran gjeldende planer etter plan- og bygningsloven. Dermed vil situasjonen for det regulerte området på Hvaløy bli endret. Det er ikke redegjort eksplisitt for dette i meldingen og høringsforslaget til nasjonalparken. Dette, sammen med det begrensede omfanget av gjenstående tiltak som er hjemlet i reguleringsplanen, gjør at ordningen fra landskapsvernområdet bør videreføres i nasjonalparken. Alternativet er at eventuelle rådighetsinnskrenkninger behandles etter de ordinære erstatningsreglene.

Merknad: DN bes vurdere dette temaet nærmere.

Reguleringsplanen for Skjellerøykalven (vedtatt 24.10.1990) er en ren friområderegulering, og endrer ikke dagens bruk av området.

Det er også vedtatt reguleringsplan for to deler av Østre Bolæren. Disse delene foreslås holdt utenfor nasjonalparken, slik de også er fra dagens landskapsvernområde.

Tjøme kommune

I Tjøme kommune er det vedtatt reguleringsplan for Verdens Ende (27.11.1986). De deler av Verdens Ende og øyene utenfor som vil inngå i nasjonalparken, er regulert til friområde.

2.4.4 Andre planer og reguleringer

Forut for planene om nasjonalpark har området i mange år vært forvaltet i henhold til strand- og kystsonopolitikken gjennom plan- og bygningsloven. Fra og med 2006 har de fleste øyene i det aktuelle området vært landskapsvernområde. Flere andre lovverk vil fortsatt gjelde i området, parallellt med nasjonalparkforskriften. Eksempler på dette er havneloven, forurensningsloven og havressursloven. I den grad det skulle oppstå konflikt mellom disse, vil forskriften for nasjonalparken gå foran.

En fylkesdelplan for kystsonen i det aktuelle området ble vedtatt i 2002. Innholdet i denne planen er ikke i strid med nasjonalparkens formål og bestemmelser.

Som en oppfølging av EUs vanndirektiv skal norske vannregionmyndigheter lage egne forvaltningsplaner for vannressursene. En rekke statlige, kommunale og fylkeskommunale etater samt private organisasjoner deltar aktivt i dette arbeidet. Forvaltningsmyndigheten for nasjonalparken vil inngå i et nært samarbeid med andre myndigheter med tanke på bedring av vannkvaliteten i området.

Fiskeri- og kystdepartementet etablerte i 2006 fire fredningsområder for hummer på Skagerakkysten. Et av disse ligger ved Vestre Bolæren i Nøtterøy kommune, dvs. innenfor verneforslaget.

Kommunene i området har vedtatt en lokal forskrift der fartsgrensene i nasjonalparken er satt til 5 knop inntil 100 meter fra land og i nærmere bestemte områder. I øvrige områder er fartsgrensen 30 knop.

3 VIKTIGE ENDRINGER UNDER VERNEPLANPROSESSEN

3.1 Avgrensning

I forbindelse med melding om oppstart av verneplanarbeidet foreslo Fylkesmannen hva som skulle være utredningsområdet for nasjonalparken. I forbindelse med meldingsfasen og dialogprosessen fikk Fylkesmannen inn flere forslag til grenseendringer i Tjøme kommune. Disse ble forelagt kommunen til uttalelse. Basert på innspillene og tilbakemelding fra Tjøme kommune valgte Fylkesmannen å sende på høring en avgrensning som var sammenfallende med det som var foreslått i meldingsfasen.

3.1 Verneformer

Fylkesmannen fikk ikke inn noen forslag om annen verneform enn nasjonalpark i prosessen fram til høring. Det var stor enighet om at forskriftene for landskapsvernområdet og naturreservatene skulle integreres i nasjonalparkforskriften. Dette ble lagt til grunn i verneplanen som ble sendt på høring i desember.

3.2 Forskriften

Forskriften er i all hovedsak utformet i tråd med de prinsippene og konsekvensene som ble varslet fra Fylkesmannen i meldingsfasen. Basert på innspill fra DN i den faglige gjennomgangen, spurte Fylkesmannen høringsorganene om noen mindre forhold som ikke hadde vært nevnt i meldingen. Det gjaldt blant annet om helårsbeboede tun skal ligge innenfor eller utenfor nasjonalparken, om vinterlagring av båt skal kreve godkjenning og om hogst av ved til eget forbruk skal forhåndsgodkjennes. Det er redegjort nærmere for tilpasninger i forskriften under verneplanprosessen i kap. 6.

4. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Fylkesmannen anbefaler at et eget nasjonalparkstyre skal ha et samlet, kommuneovergripende forvaltningsansvar for nasjonalparken. Forvaltningsknutepunkt og funksjonen som nasjonalparkforvalter legges til et nasjonalparksenter på Verdens Ende i Tjøme kommune. Det forutsettes at staten leier de nødvendige lokaler til forvaltningsknutepunktet og utstillinger i et framtidig nasjonalparksenter. Staten vil også måtte dekke kostnadene til utvikling av utstillinger og informasjon knyttet til nasjonalparksenteret og nasjonalparken for øvrig.

For å oppnå en effektiv bruk av ressurser og god betjening av nasjonalparkens brukere, bør fagmiljøer som har tilknytning til nasjonalparken, for eksempel nasjonalparkforvalter, oppsyn, naturveileder, Skjærgårdstjenesten og Oslofjordens Friluftsråd, være tilknyttet et faglig

knutepunkt ved nasjonalparksenteret. Aktiviteten rundt et slikt faglig knutepunkt koordineres av nasjonalparkforvalteren.

Områdets skjærgårdstjeneste har spilt en viktig rolle i mange år. De gjør en omfattende jobb med renovasjon, transport av utstyr til ulike formål, beitedyr osv. Skjærgårdstjenesten har en viktig veiledningsrolle og vil kunne bli en viktig «vert» også i nasjonalparken.

Færder nasjonalpark vil bli en av de aller mest besøkte nasjonalparkene i landet, og ligger tett inntil store urbane områder. Fylkesmannen mener at en god forvaltning forutsetter at det avsettes tilstrekkelig økonomiske ressurser, både til forvaltning, skjøtsel, informasjon og oppsyn. Det vil være behov for to stillinger knyttet til funksjonen som nasjonalparkforvalter og to stillinger knyttet til oppsyn og veiledning/informasjonsformidling.

Fylkesmannen mener også at det er behov for et program for overvåking av naturmiljø og kulturarv i området.

En rekke trusselfaktorer mot verneverdiene kan forebygges ved en aktiv håndheving av regelverket for nasjonalparken. Flere eksterne trusler krever imidlertid tett samarbeid mellom nasjonalparkens forvaltningsmyndighet og andre myndigheter. I Færder nasjonalpark er et slikt samarbeid svært viktig.

5. HØRING AV VERNEFORSLAGET

I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner og fylkeskommunen, har følgende hatt planen til uttalelse:

Arbeidsdepartementet, Avinor AS, Biologisk institutt, Den norske turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Faktultetet for naturvitenskap og teknologi, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes landsforbund, Havforskningsinstituttet, Kongelig norsk båtforbund, Kjemisk forbund, Kommunal-og regionaldepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kystverket, Luftsfartstilsynet, Natur og ungdom, NHO reiseliv, Norges bondelag, Norges dykkerforbund, Norges fiskarlag, Norges jeger-og fiskerforbund, Norges geologiske undersøkelser, Norges handicapforbund, Norges hytteforbund, Norges indrettsforbund, Norges fiskerihøgskole, Norges kystfiskarlag, Norges luftsportforbund, Norges miljøvernforbund, Norges naturvernforbund, Norges orienteringsforbund, Norges seilforbund, Norges skogeierforbund, Norges vassdrags-og energidirektorat, Norsk biologiforening, Norsk bergindustri, Norsk bonde-og småbrukerlag, Norsk botanisk forening, Norsk industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk

surfforbund, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Norsk ornitologisk forening, Norsk sau og geit, Norskog, Norsk zoologisk forening, NTNU- fakultet for naturvitenskap og teknologi, NTNU- Ringve botaniske have, NTNU- vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, SABIMA, Sjøfartsdirektoratet, Statens landbruksforvaltning, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Stedsnavntjenesten for Østlandet, Statsskog SF, Taretrålfiskernes forening, Universitet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Trømsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet, WWF Norge

Horten næringsforening, Innovasjon Norge i Vestfold, Larvik næringsforening, NHO Vestfold, Nøtterøy næringsforening, Opplev Larvik, Sandefjord næringsforening, Tjøme næringsforening, Visit Horten, Visit Sandefjord, Vestfold bondelag, Vestfold bonde og småbrukarlag, Miljøpartiet de grønne

Oslofjordens friluftsråd, Tjøme og Nøtterøy fiskerlag, Tønsbergdistriktets skogeierlag, Tjøme landbrukslag, Nøtterøy landbrukslag, Nøtterøy grunneierlag, Skjærgårdsbeitelaget, Færder får, Preben Fossaas, Kurt Evje, Tjøme og Hvasser Røde kors, Vestfold Røde kors, Naturvernforbundet i Vestfold, Naturvernforbundet i Tønsbergdistriktet, Vestfold natur og ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold, Norsk ornitologisk forening- Vestfold, Store Færder ornitologiske stasjon, SABIMA, Tønsberg og omegn botaniske selskap, Vestfold geologiforening, Tønsberg og omegn jeger- og fiskerforening, NJFF Vestfold, Småfiskern- Tønsberg og omegn, Nøtterøy historielag, Hvasser og Brøtsø historieforening, Tjøme historielag, Loggen kystlag, Tjøme kystlag, Fortidsminneforeningen i Vestfold, Speidergruppene på Nøtterøy og Tjøme, Tjøme speidergruppe, Tønsberg speidergruppe, Tjøme og Nøtterøy dykkerklubb, Færder dykkerklubb, Tønsberg kajakklubb, Tønsberg og Omegn turistforening, Tønsberg seilforening, Norges handikapforening- Tønsberg og omegn, Vestfold handcapklubb, Norges grunn- og selveierforbund i Vestfold, Norges hytteforbund, Tønsberg utvikling- turistkontoret, Nøtterøy næringsforum, Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne- Nøtterøy, Nøtterøy eldreråd, Rådet for funksjonshemmede- Tjøme, Eldrerådet i Tjøme, Samarbeidsutvalget for velforeningene på Nøtterøy, Bergan vel, Mellom Bolærens venner, Stiftelsen Fulehuk fyr, Flybåten AS, Småviken, Tønsberg taxibåt ANS, Foreningen Vestre Jensesund, Foreningen Ytre Oslofjord, Bolærne kystleierskole, Budal vel og båtforening, Engø småbåthavn, Glenne, Svelvik og Sandbekk vel og båtforening, Grimestad vel og båtforening, Havna båtforening, Holtane vel og båtforening, Kalveløkka båtbygge, Langvika båtforening, Vasskalven vel og båtforening, Mostranda båtforening, Sandøsun båtforening, Kråkere båtforening, Mågerø marina, Rica Havna hotel, Verdens Ende båtforening, Nøtterøy båtforening, Kalvetangen marina, Torød båtforening, Arås båtforening, Buerstad båtforening, Hella båtforening, Kjøpmannskjær båtforening, Knarberg båtforening, Teie båtforening, Tenvik båtforening, Tønsberg båtforening, Vallø båtforening, Tønsberg kommune, Stokke kommune, Sandefjord kommune, Stiftelsen Havnøy, Tønsberg politistasjon, Tjøme lensmannskontor

6. MERKNADER TIL VERNEFORSLAGET

6.1 Generelle merknader

Fiskeridirektoratet region Sør, Riksantikvaren , Vestfold fylkeskommune og kommunene Tjøme, Nøtterøy og Sandefjord, Fiskerlagene, friluftsansisasjonene med flere er generelt positive til opprettelsen av nasjonalparken. Nasjonalparken har fått bred tilslutning. Mange ser nasjonalparken som et godt tiltak i en presset kystsoner, slik at natur-, kultur- og friluftsverdier blir sikret i et langsiktig perspektiv. Dette gjelder også sjøområdene. Nasjonalparkvernet oppfattes å kunne bidra til sikring av fiskeriressursene og fiskerinæringen, samt turisme og verdiskapning.

Flere grunneiere støtter forslaget, men ser gjerne at muligheten for å videreføre grunneiernes tradisjonelle bruksformer og langsiktig praksis synliggjøres bedre.

Fylkesmannen har merket seg den brede tilslutning til nasjonalparkvernet. Det er særlig positivt at fiskerimyndigheten og fiskerinæringen ser vernet i sjø som et bidrag til å sikre fiskeriressursene og fiskerinæringen.

6.2 Navn på nasjonalparken

Loggen kystlag reiser spørsmålet om *Oslofjord nasjonalpark* vil være mer spiselig på langt flere språk enn *Færder nasjonalpark*, jf. æ som må omgjøres til æ i parkens nettside.

Fylkesmannen tilrår navnet «*Færder nasjonalpark*» som navn på nasjonalparken. Navnet har nærmest unison tilslutning lokalt.

6.3 Saksgang og prosess

Riksantikvaren, Nøtterøy kommune og fiskerlagene gir uttrykk for at til tross for kort utredningsperiode har medvirkningen og prosessen vært god og ryddig.

Tjøme kommunale foreldreutvalg ber om at barn og unge blir involvert i nasjonalparkprosjektet, ikke minst ved utvikling av et nasjonalparksenter på Verdens Ende.

En grunneier uttaler at uttalefristen har vært for kort.

Fylkesmannen viser til at det er lagt stor vekt på høringsprosessen og medvirkningen, bl.a. gjennom hørings- og dialogmøter. Det har også vært bred deltagelse i styrings- og prosjektgruppe.

Barn og unge blir viktige målgrupper i det videre arbeid med nasjonalparksenter, naturveiledningen og det øvrige informasjonsarbeidet. Barn og unge vil bli trukket inn i dette arbeidet.

Verneplanen har vært på høring i 2 måneder i samsvar med naturmangfoldlovens §43.

6.4 Valg av verneform

En grunneier stiller spørsmål ved om verneområdet oppfyller kriteriet i naturmangfoldlovens §35 om at en nasjonalpark skal være uten tyngre inngrep.

En annen grunneier mener at gjeldende vern som landskapsvernområde gir tilstrekkelig vern.

Fylkesmannen mener at området har natur-, kultur- og landskapsverdier på sjø og land som tilsier vern som nasjonalpark. *Fylkesmannen* peker særlig på helheten og de begrensede inngrepene i området, nær opp til store befolkningssentra. Dette gjør området unikt.

6.5 Merknader til avgrensning

Fiskeridirektoratet støtter avgrensningene i sjø, men ønsker seg bedre dokumentasjon av marine naturkvaliteter i de ytre sjøområdene. Fiskeridirektoratet er positive til den foreslåtte Færder nasjonalpark og den foreslåtte avgrensningen.

Nøtterøy kommune, Riksantikvaren og Vestfold fylkeskommune ønsker at gårdstun på Søndre og Nordre Årøy innlemmes i nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune, Nøtterøy kommune og Jensesund ANS ønsker at Kalveenga på Vestre Bolæren holdes utenfor nasjonalparken. Vestfold fylkeskommune ønsker i tillegg at Kalven holdes utenom, mens Jensesund ANS ønsker at Kløfta på Kalven holdes utenom i tillegg.

Regiongeologen har innspill til avgrensning av nasjonalparkområdet sydvest på Sandø. Her finnes regionens viktigste, flotteste og mest spesielle svabergområde. Han mener dette området bør ligge innenfor nasjonalparken.

Store Færder ornitologiske stasjon mener at også bukta på østsiden av Hoftøya bør innlemmes i sone D, da dagens bruk av bukta til fortøyning øker faren for uheldig ferdsel i hekketiden på vernet del av øya.

Kjøleholmens eiere ønsker at Kjøleholmen holdes utenfor nasjonalparken. De mener at det er for tett bebyggelse på øya. En av eierne peker også på at naturtypene på Kjøleholmen er for lite kartlagt. Han viser dessuten i kart til et avgrensningsalternativ der mindre deler av øyas nordside og østside kan innlemmes i nasjonalparken, mens resten holdes utenfor.

Grunneier på Søndre Årøy stiller konkret spørsmål om hvorfor eiendommene gbnr. 61/7 og 61/8 på Søndre Årøy ikke inngår i NP.

Enkelt personer gjentar sitt forslag om at eiendommen Grepan syd på Tjøme kjøpes og inngår i nasjonalparken.

Riksantikvaren kan ikke se at det er foretatt kulturhistoriske vurderinger som grunnlag for avgrensning av nasjonalparken, f.eks. på Bolærneøyene.

Fylkesmannen:

NIVA har på oppdrag fra Fylkesmannen utredet marine naturkvaliteter i den foreslåtte nasjonalparken. Utredningen viser at sjøområdene har stor variasjon i livsmiljøer, og dermed også stort arts mangfold, både på grunt og dypt vann. Basert på European Nature Information System (EUNIS), som klassifiserer marine områder på bakgrunn av dybde og bølgeeksponering, inneholder området 36 av 48 teoretisk mulige habitatklasser. Området har vesentlig større saltholdighet og større variasjon i dybdeforhold, topografi og marine kystvanntyper enn den nærliggende Ytre Hvaler nasjonalpark. NIVAs klare faglige råd er å inkludere hele det foreslåtte sjøområdet i nasjonalparken.

Færder nasjonalpark har en mer beskyttet skjærgård, og dermed en større utbredelse av grunne, beskyttede naturtyper både på bløt og hard bunn, enn Ytre Hvaler nasjonalpark. I de grunne områdene, som primært ligger innenfor dagens landskapsvernområde, er fire marine naturtyper registrert: Større tareskogforekomster, bløtbunnsområder i strandsonen, ålegrasenger og andre undervannsenger, og skjellsandforekomster. I tillegg forekommer nøkkelarten flatøsters i området. Det er stort potensial for å finne enda flere naturtyper her.

De dype sjøområdene utenfor dagens landskapsvernområde skiller seg fra de grunne områdene inne i landskapsvernområdet, og har stor variasjon med hensyn til dybde- og terrengforhold. Tilleggsområdet inneholder dypere sjøbunnsområder enn landskapsvernområdet, og har en annen terrengvariasjon enn de grunne områdene (større flate bløtbunnsområder og store fjellkløfter). Denne variasjonen i terrengegenskaper og forekomst av sjøbunn på ulike dyp, sammen med ulik påvirkning av bølger og strøm i disse dypere områdene, skaper leveområder (habitater) som ikke finnes i de grunne områdene, med høy diversitet både på landskapsnivå og på mer finskala habitatnivå. Slik diversitet er verdifullt i seg selv, og gir grunnlag for stor variasjon i assosiert dyreliv i de dypere sjøområdene i tilleggsområdet. Dessuten er det klare økologiske koblinger mellom primær- og sekundærproduksjonen som foregår på grunne sjøområder med tilstrekkelig lys for fotosyntese, og dyrelivet som er knyttet til de dypere områdene utenfor. Hele området bør derfor sees på som en økologisk enhet, som bør forvaltes i sammenheng.

De dype bløtbunnsområdene er generelt artsrike. Hvilke arter som dominerer er i stor grad avhengig av mengden av finmateriale i sedimentet, hvilken dybdeklasse området tilhører og tilgangen på organisk materiale. Samfunnene kan variere mye innenfor et avgrenset område og innenfor samme habitatklasse. Svært mange av artene ernærer seg på det organiske materialet i bunnsedimentet. Dyrene som lever i bløtbunnsområdene er næringsdyr for større dyr som reker, krabber og fisk, og danner dermed næringsgrunnlaget for fiskeriene. Ved å grave i bunnen sørger dyrene på bløtbunn for at organisk materiale og næringssalter som havner på bunnen bringes inn i næringskjedene igjen, samtidig som graveaktiviteten bidrar til å holde bunnmiljøet friskt. Dypvannssedimentene i området kan karakteriseres som verdifulle ut fra den varierte bunntopografien med mange forskjellige habitater og leveområder for dyr, og ut fra den viktige økologiske funksjonen dyrene som lever i disse områdene har.

Også på hardbunn vil variasjoner i substrattypen (fjell, stein, blokk, morenebunn) føre til variasjon i artsmangfoldet i de dype sjøområdene øst for landskapsvernområdet. Det samme vil variasjoner i helningsgrad på terrenget. Flat bunn skaper andre miljøforhold enn slak eller bratt bunn, og gir dermed forskjellige leveforhold for marine arter. På et grovere skalanivå vil også ulike landskapselementer som kløfter og dalsøkk skape variasjon i miljøforholdene. De vil dermed kunne huse spesielle samfunn og marinbiologiske verdier. I dype hardbunnsområder er det fastsittende dyr som skaper naturtyper og samfunnsstrukturer. Typiske grupper som danner slike samfunnsstrukturer er svamper, sekkdyr, koraller, sjønellikker, og påfuglmark (børstemarker). Muslinger kan også danne egne samfunn på dype hardbunnsområder. Andre vanlige arter er krepsdyr som krabber, hummer, trollhummer, osv. Også blekksprut og pigghuder (sjøliljer og spesielle sjøstjerner) forekommer på dype hardbunnsområder, i tillegg til en rekke fiskearter. Fylkesmannen vil peke på at disse habitatene, samfunnstypene og flere av artene ikke, eller i svært liten grad, vil kunne forekomme innenfor det eksisterende landskapsvernområdet.

Det vil alltid være vanskelig å finne et eksakt naturvitenskapelig mål for hvor en ytre grense for nasjonalparken bør settes. Det må utøves et faglig skjønn for å avgjøre hvor store områder som må med for å gi nasjonalparken et tilstrekkelig mangfold og representativitet i sammensetningen av naturtyper. Fylkesmannen viser i den forbindelse til det klare faglige rådet fra NIVA, som anbefaler at mest mulig av det østlige området som er foreslått, tas med i nasjonalparken. Fylkesmannen har fått flere innspill i planprosessen om at Ytre Hvaler og Færder nasjonalparker bør grense inn til hverandre. Ideelt sett burde Kosterhavet, Ytre Hvaler og Færder vært en sammenhengende nasjonalpark. Av hensyn til den praktiske forvaltningen, har Fylkesmannen, til tross for rådene, valgt å begrense nasjonalparkens avgrensning mot øst til fylkesgrensen.

Nasjonalparken vil representere en beskyttelse av ressursgrunnlaget for framtidige fiskerier. Dette forholdet er framhevet i verneplanen og kommer også tydelig fram i uttalelsene fra

fiskeriorganisasjonene og Fiskeridirektoratet, som støtter den foreslåtte avgrensningen. Fylkesmannen legger stor vekt på dette. I og med at det heller ikke er knyttet vanskelige konflikter til det ytre området mot øst, anbefaler Fylkesmannen sterkt at det tas med i nasjonalparken.

Fylkesmannen er enig i at det er ønskelig med enda bedre detaljkartlegging av marine naturtyper og andre naturkvaliteter, spesielt i de dypere områdene. Kunnskapsgrunnlaget er imidlertid etter Fylkesmannens oppfatning fullt tilstrekkelig til å anbefale at hele det foreslåtte sjøområdet inngår i nasjonalparken.

Direktoratet for naturforvaltning har reist spørsmål om bebodde gårdstun bør innlemmes i nasjonalparken. Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmannen ble derfor enige om å legge dette spørsmålet fram for høringsinstansene. Av de som har uttalt seg om dette, mener alle at man ikke kan stykke opp den historiske helheten i disse tilfellene. Nøtterøy kommune, fylkestinget og grunneier på Søndre Årøy mener alle at disse arealene må behandles helhetlig, innenfor nasjonalparkens grenser. Det er en sterk lokal og kulturfaglig motstand mot å stykke opp elementer som hører sammen, f.eks. slik at historiske gårdstun og slåtteeenger blir «frikoplet» fra landskapet for øvrig, og blir liggende utenfor nasjonalparken.

Ut fra en faglig vurdering og innkomne høringsuttalelser, er Fylkesmannen kritisk til å splitte opp de svært små arealene som dette gjelder, i ulike verneformer og forvaltningsordninger. Med mindre naturmangfoldloven entydig utelukker en slik mulighet, vil Fylkesmannen anbefale at disse arealene får en enhetlig forvaltning innenfor nasjonalparkens grenser. Fylkesmannen vil bemerke at f.eks. fyranleggene i områdene, både i Ytre Hvaler og Færder nasjonalpark, er større bygningsmessige miljøer enn de to små gårdstunene det er snakk om. Fulehuk driver gjestemottak og er bebodd store deler året. I flere av nasjonalparkene i fjellet drives større turisthytter. Flere av disse er bebodd store deler av året og er vesentlig større bygningsmessige anlegg enn det vi har med å gjøre i Færder nasjonalpark. Et annet moment i saken er at noen kan komme til å bosette seg fast på steder som i dag brukes som fritidsbolig. Det vil i så fall ikke kunne styres gjennom forskriften for nasjonalparken. Fylkesmannen mener at dette er spørsmål med prinsipiell karakter, fordi det er spørsmål man kommer til å møte også ved andre nasjonalparketableringer langs kysten.

Flere ønsker at Kalveenga på Vestre Bolæren tas ut av nasjonalparken. Området inngår i dag ikke i gjeldende barskog- eller landskapsvern. Kalveenga tilhører naturtypen kulturmark, som i dag skjøttes som slåttemark og derfor plasseres i denne naturtypen. Det er dokumentert et stort antall arter her. Med vekt på potensial for spennende insektfauna og at engarealet er restaurert samt at verdiene kan videreutvikles med skjøtsel, vurderes lokaliteten nå til viktig (B). Samtidig har Kalveenga store friluftsverdier, og er sikret som offentlig friområde gjennom tilskudd fra Direktoratet for naturforvaltning. Det har i flere år blitt tilrettelagt for økt friluftsbruk. Det fremgår av uttalelsene at det er et sterkt ønske fra fylkeskommune og Nøtterøy kommune å reservere dette som randsoneområde for nasjonalparken, til bruk for ulike tilretteleggingstiltak. Kalveenga vil sammen med øvrig areal utenfor nasjonalparken langs Jensesundet utgjøre et viktig område som vil avlaste nasjonalparken.

Fylkesmannens tilråding er at Kalveenga tas ut av nasjonalparken. Det er lagt vekt på at naturverdiene også skal ivaretas etter annet lovverk. Det vises til at slåttemark er en «utvalgt naturtype» etter naturmangfoldloven. Samtidig er det også lagt vekt på fylkeskommunens og Nøtterøy kommunes ønske om videreutvikling av dette området sammen med arealene langs Jensesundets vestside. Fylkesmannen legger til grunn en utnyttelse av begrensede deler av Kalveenga, som gir gode muligheter for fortsatt skjøtsel som slåttemark på hoveddelen av

området.. Når det gjelder innspillene om Kalven eller Kløfta på Kalven bør tas ut av nasjonalparkområde, kan Fylkesmannen ikke tilråde dette. Her kan eventuelle aktiviteter skje innenfor de rammer verneforskriften setter.

Fylkesmannen har merket seg forslaget fra Regiongeologen om å innlemme viktige og spesielle svabergsområder på sydvestsiden av Sandøy i nasjonal-parken. En slik grenseutvidelse krever en ny prosess med grunneierne. Samtidig er det vanskelig å se at svabergsområdet vil være truet selv om området holdes utenfor. , Fylkesmannen har derfor kommet til at sydvestre del av Sandø ikke tilrådes innlemmet i nasjonalparken.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at bukta på østsiden av Hoftøya inntas i sone D og derved innlemmes i nasjonalparken. Fylkesmannen ser begrunnelsen, men bukta er den eneste havnemulighet på øya og man valgte ikke å ta bukta inn i Hoftøya naturreservat da dette ble vernet i 2009. Fylkesmannen tilråder at denne situasjonen opprettholdes i nasjonalparken..

Fylkesmannen kan ikke tilråde at Kjøllholmen helt eller delvis tas ut av nasjonalparken. Øya inngår naturfaglig og landskapsmessig som del av nasjonalparken, og har ikke et bygningsmessig omfang på linje med områder på Bjerkøy, deler av Bolærne og Sandø som er holdt utenom nasjonalparken. Ulempene for grunneierne er også svært begrensede, og ikke større enn for andre tilsvarende øyer i nasjonalparken.

Fylkesmannen tilråder at eiendommene gbnr. 61/7 og 61/8 på Søndre Årøy inntas i nasjonalparken. Disse eiendommene er ved en feil uteglemt.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at Grepan på Tjøme syd inntas i nasjonalparken. Dette er et regulert næringsområde, og en innløsning vil kreve stor erstatning som ikke står i forhold til gevinsten.

Fylkesmannen kan ikke tilråde ytterligere kulturhistoriske vurderinger som grunnlag for avgrensning bl.a. på Bolærneøyene. Avgrensning på Østre Bolæren har tatt utgangspunkt i gjeldende reguleringsgrenser og dagens landskapsvernområde på øya.

6.6 Vern og bruk

Flere høringsparter har gitt støtte til prinsippet om «vern gjennom bruk» i verneplanen. Mange er opptatt av at den tradisjonelle bruken av området kan videreføres, men også gi grunnlag for verdiskapning bla. innenfor reiseliv.

Nøtterøy kommune mener at verneforskriften innebærer en akseptabel balanse mellom verneverdier og brukerinteresser

Norges fiskarlag, servicekontoret trekker frem at verneforslaget vil kunne bidra til å ivareta grunnlaget for kystfiskeriene på en god måte.

Fylkesmannen har merket seg at mange høringsinstanser gir sterk støtte til prinsippet om vern gjennom bruk. Dette har sammenheng med den viktige rollen området spiller som friluft- og båtutfartsområde, og den langvarige og tradisjonelle utnyttelse av naturressursene i sjø og på land. Fylkesmannen oppfatter at slik bruk både er ønskelig og forenlig med vernet, og har foretatt nødvendige avveininger i arbeidet med verneforskriften.

6.7 Merknader til forskriften

Forsvarsbygg ber om at det vurderes en noe utvidet omtale av forsvarrets nødvendige virksomhet som del av verneplangrunnlaget, og har innspill til tekst: «*Militær virksomhet som omhandler operasjoner vil forekomme i og i tilknytning til verneplanens område. Den militære virksomheten vil kunne omfatte bruk av fartøyer i sjøområdet, fly og helikopter. Militære operasjoner vil også kunne omfatte øyene i verneplanen.*»

Riksantikvaren støtter forslaget til soneinndeling med differensierte vernebestemmelser, og mener at dette kan ivareta hensynet til tradisjonsbasert næring. Riksantikvaren viser til at det er av stor betydning at det ikke legges for store restriksjoner på landbruksnæringen.

Stamhuset Jarlsberg, Kjøleholmens eiere og Sameiet Burø er skeptiske til byråkratisering og inngrepet i grunneiernes tradisjonelle bruksformer og etablerte praksis. Verneforskriften bør gjøres enklere. Kjøleholmens eiere ber om at begrepene dispensasjon og tillatelse harmoniseres. Stamhuset Jarlsberg slutter seg til målet om «videreutvikling med vekt på økt beiting og skjøtsel».

Loggen kystlag påpeker at forskrifter og regelverk i nasjonalparken må virke stimulerende på frivilligheten og næringsinteressene, med enkel og kort behandlingstid ved søknader.

Havpadlerne Tønsberg ønsker at tiltak må gjennomføres som legger til rette for bærekraftig bruk av parken og begrenser ytterligere inngrep i området. Havpadlerne savner konkrete tiltak som gjør Færder nasjonalpark spesiell og fremtidsrettet, og beklager at verneplanen i for liten grad tar hensyn til disse interessene.

Grunneier på Søndre Årøy påpeker generelt til vernebestemmelsene at det er vanskelig å kommentere paragrafer hvor det henvises til forvaltningsplanen.

Fylkesmannen mener at operativ militær virksomhet ikke omfatter militære øvelser, jf. felles brev fra Forsvaret og Miljøverndepartementet om dette i 1997. Gjennomføring av militære øvelser må derfor forholde seg til verneforskriften, og må fremme søknad til vernemyndigheten dersom øvelsens art krever det.

Flere er skeptiske til at forskriften kan bli tungrodd og tidkrevende.. Fylkesmannen har lagt stor vekt på å gjøre arbeidet med forskriften så enkel som mulig. Høringen viser at det fortsatt er ønske om forenklinger, og Fylkesmannen tilrår å imøtekomme dette bl.a. ved at hogst av ved til eget bruk og opplag av mindre båter ikke krever søknad, jf. 6.7.2.1 og 6.7.2.2.

Flere peker på at den tradisjonelle landbruksnæringen må ivaretas i nasjonalparken. Fylkesmannen viser til at landbruksvirksomheten på øyene er svært ekstensiv, og verneforskriften begrenser i liten grad denne virksomheten. I skjøtselen av nasjonalparken, bl.a. gjennom beiting og rydding, vil økonomiske fordeler tilfalle grunneierne, jf. naturmangfoldlovens § 47. Når det gjelder annen næring og frivilligheten, viser dagens situasjon stor aktivitet og nyskapning. Nasjonalparkvernet vil heller styrke enn svekke rammebetingelsene for denne aktiviteten.

Fylkesmannen viser til uttalelsen fra Havpadlerne. Nasjonalparkvernet har nettopp vektlagt bærekraftig bruk av området i verneforskriften. Dette er tydeliggjort i formålsbestemmelsen.

Fylkesmannen ser at det kan være vanskelig å kommentere paragrafer hvor det henvises til forvaltningsplanen når denne ikke foreligger. Det er likevel nødvendig med enkelte henvisninger, og et arbeidsdokument til forvaltningsplan legges ut for innspill allerede i mars 2013, og kommer senere på formell høring.

6.7.1 Verneformålet, § 2

Stamhuset Jarlsberg og grunneier på Søndre Årøy påpeker at det landbruksbaserte kulturlandskapet konkret bør nevnes i formålsbestemmelsen, særlig i sone A. Det er viktig å synliggjøre at et aktivt øybruk fortsatt er ønskelig.

Den norske turistforening, Friluftsrådernes landsforbund og Oslofjordens friluftsråd er svært tilfreds med at det enkle og naturvennlige friluftslivet er anerkjent som et viktig mål for etablering av nasjonalparken.

Vestfold geologiforening beklager at geologien nærmest er utelatt i forslaget.

Fylkesmannen viser til at et av formålene er å bevare et særegent kystlandskap. Videre at det for sone A er presisert at det er ønskelig at eksisterende kulturlandskap ivaretas/oppretholdes. Fylkesmannen ser ikke behovet for ytterligere presisering.

Fylkesmannen har lagt vekt på at allmennheten skal gis anledning til et naturvennlig og enkelt friluftsliv i nasjonalparken.

Fylkesmannen viser til at det geologiske mangfoldet er inntatt i formålsparagrafen og utgjør et viktig verneformål.

6.7.2 Vernebestemmelser § 3

6.7.2.1 Landskapet, § 3 pkt 1

NVE foreslår ny tekst i pkt. 1.2 og 1.3. NVEs endringsforslag vil bringe verneplanbestemmelsene i tråd med gjeldende regelverk og terminologi innenfor energisektoren. NVE viser til at det følger av energilovforskriften § 3-5 bokstav a) at konsesjonærer er pålagt en plikt til å sørge for at det gjennomføres vedlikehold og modernisering av anlegget, slik at konsesjonsgitt kapasitet og øvrig funksjonalitet opprettholdes i hele konsesjonsperioden.

Vestfold fylkeskommune mener det ikke bør være krav om dispensasjon for å få tillatelse til oppføring av nødvendige driftsbygninger tilknyttet tunet.

Stamhuset Jarlsberg peker på at gjenoppbygging etter brann krever etter pkt. 1.3 c) dispensasjon. Stamhuset ser ikke på hvilket grunnlag slik gjenoppbygging skal kunne nektes. Det pekes ellers på at pkt. 1.2 mangler unntak for drenering av landbruksarealer.

To grunneiere peker på at verneforskriftens bestemmelser om forbud mot hensetting av maskiner og utstyr og forbud mot utendørs lagring av båter vil være vanskelig å etterleve der det drives landbruk. Det fremmes alternativt forslag der lagring som er knyttet til jordbruket er tillatt.

Nøtterøy kommune tilrår at bestemmelsene om riving av bygninger justeres noe. Det generelle forbudet mot riving av bygninger opprettholdes. Det foreslås at det inntas samtidig

en ny unntaksbestemmelse i § 3 pkt.1.2 x) om at det generelle forbudet ikke skal være til hinder for riving av bygninger som ikke er verneverdige. I forvaltningsplanen foreslås at det inntas en bestemmende retningslinje om at inntil bygningene i nasjonalparken er vurdert med hensyn til verneverdi, skal alle rivningstiltak etter unntaket forelegges forvaltningsmyndigheten. Dispensasjonsadgangen i §3 pkt. 1.3 e) får et tillegg slik at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til riving av bygninger, anlegg og innretninger som ikke omfattes av foreslått unntak i §3 pkt. 1.2 x), og gjenoppføring av nye med samme størrelse og samme bruk.

Vestfold fylkeskommune, Nøtterøy og Tjøme kommuner og flere grunneiere ber om at opplag av båter omgjøres til unntaksbestemmelse i §3 pkt. 1.2.

Stamhuset Jarlsberg viser til at pkt 1.2 h) gir rett til bøyegging av egne båter innenfor 80m fra egen brygge. I kommentarene til dette punktet brukes 50 m fra egen brygge. Stamhuset Jarlsberg mener det minimum burde være 80 m, gjerne 100 m slik at kommunen slipper unødvendige søknader.

Vestfold fylkeskommune og Nøtterøy kommune er enige i at et automatisk unntak for nye landfester for fiskesteng o.l. uten noen krav til behandling er lite hensiktsmessig. Dette bør behandles som dispensasjon. Norges fiskarlag, servicekontoret vurderer at det ikke vil være behov for flere låsettingsplasser innenfor nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune og Kongelig norsk båtforbund mener at det kan gis tillatelse til etablering av nye brygger for friluftsbrygger og andre tilretteleggingstiltak også på steder der det ikke er slike tiltak i dag, vurdert opp mot behov og verneverdier. Nøtterøy kommune forutsetter at det kan gis tillatelse til dette.

Friluftsrådernes landsforbund(FL) er opptatt av at vernebestemmelsen ikke blir for rigide med tanke på å kunne gjennomføre enkle friluftslivstiltak som oppsetting av skilt og merking av stier. FL foreslår derfor at kravet om søknad om tillatelse til «oppsetting av skilt og merking av stier» under 1.3 flyttes til 1.2 og får med tilleggsteksten «-i henhold til forvaltningsplanens §5. FL mener at «innretninger for friluftsliv» er et litt ullent begrep. FL savner under 1.2 og 1.3 at det tydelig kommer fram hvilke bestemmelser som gjelder for vedlikehold og nyetablering av turveier, enkle brygger, toaletter, teltplasser og bålplasser. FL viser til verneforskrift for Ytre Hvaler nasjonalpark § 3 1.2 og 1.3, der FL synes dette kommer tydeligere fram.

Fiskerlaget Sør mener det vil kunne ha stor positiv betydning for fiskeriene at det i planen legges føringer, og til dels forbud, for aktiviteter som kan ha negativ effekt på miljøet og forholdene i sjø og på bunn, herunder mudring/dumping, etablering av kunstige sandstrender, småbåthavner, oppdrettsaktiviteter og havbeite m.m.. Videre vil planen sikre at gruntvannsområder og ålegressenger bevares som gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr.

Fylkesmannen ber DN vurdere hva som ligger i «modernisering av eksisterende energianlegg/kraftledninger» som NVE ønsker inntatt i forskriftens §3 pkt. 1.2 og 1.3. I utgangspunktet kan ikke Fylkesmannen tilråde dette hvis »modernisering» åpner for økte tekniske inngrep i sjø eller på land.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at søknadskravet for oppføring av nødvendige driftsbygninger tilknyttet gårdstun oppheves. Fylkesmannen legger til grunn at gårdstunene blir en del av nasjonalparken, jf. kap. 6.5, og nye byggetiltak her kan gi vesentlige konsekvenser for verneformålet.

Fylkesmannen mener at gjenoppbygging etter brann må kreve søknad etter §3 pkt. 1.3 c i revidert forskrift. Gjenoppbygging etter brann vil normalt være kurant, men hvordan slik gjenoppbygging skjer må vurderes av områdestyret på linje med annen bygningsmessig oppføring i nasjonalparken.

Ellers mener Fylkesmannen at §3 pkt. 1.2 d) i revidert forskrift også hjemler vedlikehold av eksisterende drenering av landbruksarealer som unntak.

Grunneiere peker på at forbudet mot hensetting av maskiner og utstyr til bruk i gårdsdriften vil være vanskelig å etterleve. Fylkesmannen ser problemet, og tilråder unntak for lagring av maskiner og utstyr i direkte tilknytning til gårdstun og driftsbygninger i aktiv drift, jf. §3 pkt. 1.2 g) i revidert forskrift.

Fylkesmannen slutter seg til forslag til løsning fra Nøtterøy kommune vedr. riving av bygninger, jf. §3 pkt. 1.2 b) og pkt. 1.3 f) i revidert forskrift.

Fylkesmannen har merket seg synspunktene om at krav om søknad for opplag av båter på land er unødvendig og feil. Opplag av båter på øyene gjelder stort sett vinteropplag av småbåter i begrenset omfang. Fylkesmannen mener derfor at opplag av egne båter på egen eiendom oppad til 16 fot kan tillates uten søknad.

Fylkesmannen viser til at rett til bøyelagging av egne båter og midlertidig gjestende båter gis innenfor en avstand på 80m fra egen brygge, og ikke som opplyst i kommentarene 50 m fra egen brygge, jf. §3 pkt. 1.2 j) i revidert forskrift).

Fylkesmannen viser til at det i forskriftens §3 pkt 1.2 h) åpnes for bruk og vedlikehold av registrerte låssettingsplasser. Norges fiskarlag mener det ikke er behov for flere låssettingsplasser, og mener pkt 1.2 h) er tilstrekkelig. Nye låssettingsplasser er derfor ikke tatt inn i §3 pkt. 1.3 i revidert forskrift, og må dersom det blir aktuelt behandles etter forskriftens § 4.

Flere mener at det bør åpnes for bedre tilgang til øyene ved flere brygger og andre tilretteleggingstiltak i nasjonalparken, også på steder hvor slike ikke finnes i dag. Forskriftens § 3 pkt. 1.3 g) i revidert forskrift åpner for at dette kan gjøres, og Fylkesmannen ser derfor ikke behovet for å endre forskriften på dette punktet.

Fylkesmannen viser ellers til at forvaltningsplanen vil ha retningslinjer for tolkning og praktisering av vernebestemmelsene. Fylkesmannen ser derfor ikke behovet for å utdype dette nærmere i forskriften.

Fylkesmannen kan ellers ikke tilråde at oppsetting av skilt og merking av stier endres til en unntaks- bestemmelse. Dette er tiltak som kan ha store konsekvenser for naturmiljø og landskap, og som derfor vernemyndigheten bør ha kontroll med.

Fylkesmannen har merket seg at Fiskerlaget Sør mener at forbudene i forskriftene mot inngrep på sjøbunnen kan ha positiv betydning for fiskeriene. Dette har vært en klar intensjon i verneforslaget, og er forankret i formålsbestemmelsen.

6.7.2.2 Plantelivet, § 3 pkt 2

Statens landbruksforvaltning, Vestfold fylkeskommune, Nøtterøy og Tjøme kommuner med flere grunneiere mener at hogst av ved til egen bruk ikke bør kreve søknad. Nøtterøy kommune presiserer at slikt unntak bør gjelde i sone A, mens det i sone B bør være søknadshjemmel for vedhogst med mulighet for flerårige tillatelser.

Nøtterøy kommune, Store Færder ornitologiske stasjon og flere grunneiere peker på behovet for lemping av bestemmelse for rydding av vegetasjon, og foreslår at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til fjerning av busker og trær som ryddetiltak i sonene A og B utover det som er tillatt etter pkt. 2.2 d.

En grunneier ber om mulighet for hogst begrenset til årlig tilvekst.

Fylkesmannen ser at krav om søknad om hogst til egen bruk oppfattes som tungrodd og unødvendig. Hogsten har lite omfang, og tilrådes endret til unntaksbestemmelse i sone A, slik Nøtterøy kommune har foreslått, jf. §3 pkt. 2.2 e) i revidert forskrift.

Det tilrådes videre at det etter søknad kan gis tillatelse til fjerning av busker og trær som ryddetiltak i sone A og B utover det som er tillatt etter §3 pkt. 2.2 , jf. §3 pkt. 2.3 b) i revidert forskrift.

Fylkesmannen tilråder ikke åpning for alminnelig hogst, men viser til mulighet for skjøtselshogst i samsvar med forvaltningsplanen.

6.7.2.3 Dyrelivet, § 3 pkt 3

Fiskeridirektoratet ber om at det i §3 pkt 3.2 må spesifiseres at «eget bruk» kun gjelder sanking av skjell

Norges fiskarlag, servicekontoret forutsetter at bestemmelsene i §3 nr. 3.1 heller ikke er ment å være til hinder for yrkesfiske.

En enkeltperson anbefaler endringer i sone D ved Jenseskjærene slik at sone D kun omfatter det store nordre skjæret og tilliggende sjøareal 50 m ut. Dette begrunnes med viktige friluftsinnteresser på Vestre Bolæren og at hekkebestanden på de to søndre skjærene lenge har vært liten. Han anbefaler også dynamisk forvaltning av hekkebestandene generelt i nasjonalparken, slik at forvaltningen til enhver tid kan tilpasses hekkebestandene.

Fylkesmannen tilråder en endring av forskriftens §3 pkt. 3.2 slik at det spesifiseres at begrensningen «til eget bruk» kun gjelder for sanking av skjell.

Fylkesmannen mener at ordet fiske i samme punkt også gjelder yrkesfiske, og ser derfor ikke nødvendigheten av en noen endring her.

Fylkesmannen legger vekt på at hekkebestanden ved de to søndre Jenseskjærene lenge har vært små, og at det er store friluftsjøinteressene knyttet til strand- og sjøarealene på Vestre Bolæren rett innenfor de søndre skjærene. Fylkesmannen vil derfor tilråde forslaget til endringer av sone D ved Jenseskjærene, som innebærer at de to søndre skjærene og tilhørende sjøarealer tas ut.

Fylkesmannen ser begrunnelsen for en dynamisk forvaltning som foreslått, men viser til at dette tidligere er tatt opp med DN. Konklusjonen var at forvaltningen må ha et langsiktig perspektiv. Dynamisk forvaltning er krevende for forvaltningen, og skaper lite forutsigbarhet.

6.7.2.4 Kulturminner, § 3 pkt 4

Riksantikvaren peker på at det i høringsdokumentet er klargjort at kulturminneloven gjelder på lik linje med naturmangfoldloven. Samtidig kan det se ut som det også gis andre signaler når det sies at «forskrift gitt med hjemmel i naturmangfoldloven vil normalt gå foran andre lover eller forskrifter hvis det er motstrid mellom bestemmelser». Riksantikvaren antar at dette neppe blir et problem i praksis.

Riksantikvaren anbefaler at det gjennomføres kulturminneregistreringer som grunnlag for å lage klare vernebestemmelser samt utarbeide gode forvaltnings- og skjøtselsplaner.

Norsk maritimt museum(NMM) viser til at kunnskapen om innhold og lokalisering av kulturminner i sjø er dårlig, i forhold til sårbarhet, bevaringsgrad, verneverdi og opplevelsesverdi. Dette krever at kunnskapen om kulturminner under vann må styrkes. Det er ikke gjennomført omfattende marinarkeologiske undersøkelser, og systematiske registreringer er heller ikke gjort. Det må forventes at en konsekvens av etableringen av Færder nasjonalpark er at det vil gi økt oppmerksomhet og status til området, noe som vil gi styrket interesse for området også blant dykkere. NMM anser det som nødvendig å gjennomføre undervannsarkeologiske registreringer i planområdet, med oppstart allerede i 2013, med vekt på forlislokaliteter som er dårlig dokumentert, og at det gjøres registreringer i et utvalg havneområder.

Fylkesmannen ser et visst behov for videre klargjøring av forholdet mellom forvaltning etter kulturminneloven og forvaltning etter naturmangfoldloven innenfor nasjonalparken. Det vises i den forbindelse til det pågående arbeidet med en veileder om forvaltning av kulturminner for nasjonalparkforvalterne i regi av Riksantikvaren og Direktoratet for naturforvaltning.

Fylkesmannen kan ikke tilråde å utsette nasjonalparkvernet i påvente av videre kulturminneregistreringer på land og i sjø. Beslutningsgrunnlaget hva gjelder kulturminner er tilstrekkelig i forhold til nasjonalparkvernet. Fylkesmannen vil likevel tilråde at det gjennomføres videre kulturminneregistreringer som vil komme til nytte i den videre forvaltningen.

6.7.2.5 Ferdsel, § 3 pkt 5

Stiftelsen Havnøy, Småfisker i Tønsberg og omegn og to enkeltpersoner peker på at ferdselsforbudet i sjø i sone D i perioden 15. april til 15. juli ved Kultane og Skarvesete og Helleholmen og Kråkene vil slå uheldig ut i forhold til dagens regler i naturreservatene. I realiteten vil adkomsten inn til en svært viktig fritidsbåthavn på Østre Bolæren stenges sydfra i denne perioden.

Den norske turistforening og FRIFO ber om at naturverdiene i forbudssonene for bålbrekking og telting beskrives, og at effektene av bålbrekking og telting utredes, slik

naturmangfoldlovens § 8 krever. Hvis restriksjonene ikke kan begrunnes av hensyn til sårbare naturtyper og/eller arter, ber vi om at det etableres kun teltforbud i aktuelle perioder av året. For at et bålforbud ikke skal virke til hinder for friluftslivet, er det viktig med mange opparbeide og godkjente fyringsplasser. Disse må anlegges på steder der folk naturlig ferdes og oppholder seg.

Regiongeologen BuTeVe foreslår endring av forbudsbestemmelsen om bålbrenning og grilling.

Stamhuset Jarlsberg slår fast at Staten har et spesielt ansvar i en nasjonalpark som også omfatter privat eiendom. For dispensering av organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet bør forvaltningsmyndighetene tilstrebe strengere krav enn det som gjelder etter friluftsløven. Pkt. 5.5 gir en generell åpning for bålbrenning, men ikke slik at fjell og vegetasjon skades. Dette oppfattes som en tilnærmet umulighet ved rydding i det gjengrodde kulturlandskapet, ofte inne på øyene. Det anbefales å konsentrere seg om få bålplasser på anviste steder.

Kjøleholmens eiere påpeker at telting ikke bør tillates i mer enn 2 dager uten grunneiers tillatelse.

Flere høringsparter mener at friluftsløvens ferdselsregler bør synliggjøres bedre i forskriften.

Fylkesmannen er enig i at ferdselsforbudet i sjø i sone D ved Kultane og Skarvesete og Helleholmen og Kråkene vil slå uheldig ut i forhold til friluftsb Bruken og båtferdselen. Fylkesmannen tilrår derfor at ferdselsforbudet i sjø i perioden 15. april til 15. juli knyttes til 50-metersonen fra land i sone D, jf. §3 pkt. 5.2 og 6.2. Ferdselsmulighetene blir derved sikret.

Fylkesmannen viser til at forbudene mot bålbrenning og telting er en videreføring av reglene i gjeldende verneområder (naturreservater m.v). Det har vært en forutsetning at vernet i disse områdene ikke skal svekkes ved nasjonalparketablering. Fylkesmannen ser derfor ikke behovet for ytterligere utredninger her, og ser heller ikke behovet for endring av regler for telting og bålbrenning/grilling.

Fylkesmannen viser til at friluftsløvens regler gjelder, med de unntak som er angitt i verneforskriften, bl.a. særlige regler for organisert ferdsel. Det vises ellers til at friluftsløven setter krav til grunneiers tillatelse ved telting mer enn 2 døgn.

Fylkesmannen er ellers enig i at friluftsløvens ferdselsregler bør synliggjøres i forskriften, og tilrår å ta inn en henvisning til friluftsløvens generelle ferdselsbestemmelser i forskriftens §3 pkt. 5.1. Det er her presisert at friluftsløven gjelder der annet ikke er bestemt i forskriften.

6.7.2.6 Motorferdsel, § 3 pkt 6

Forsvarsbygg uttaler at Forsvaret har interesser knyttet til militær lufttrafikk, samvirkeøvelser med fartøyer i sjøen og øvelser knyttet til beskyttelse av vitale objekter og akser fra havet og farleder som berører det aktuelle området. Færder nasjonalpark vil være en del av disse aksene innover mot byene i Oslofjordregionen. Med bakgrunn i unntaksbestemmelsen i §3

pkt. 6.3 a) som gjelder militær operativ virksomhet, oppfatter forsvaret å ha forankret videreføring av sine nødvendige operasjoner i området, herunder også militær luftoperativ virksomhet.

Kystverket Sørøst kan ikke se at vernebestemmelsene er utformet slik at Kystverket vil ha nødvendig adgang til å iverksette tiltak i forbindelse med oljevern, rednings- og oppsynsvirksomhet. §3 pkt 6.4 f) vedr. Lille Rauer kan utgå.

Stamhuset Jarlsberg savner et generelt unntak for motorferdsel på private hyttetun og mellom hytte og brygge. Det bør gis generell rett til bruk av gressklipper, traktortransport ved bygging, maskiner til drenering o.l.

§3 pkt. 6.4 e) anses å ha tilnærmet ingen relevans i skjærgården, og bør fjernes. Bakgrunnen for §3 pkt. 6.4 f) er ukjent for stamhuset som grunneier, og det ønskes en redegjørelse.

Grunneier på Søndre Årøy foreslår at motorisert ferdsl i utmark tilknyttet gårdsdriften eller skjøtselstiltak skal være tillatt.

Grunneier på Hvaløy konstaterer at det har vært motorisert ferdsl på Hvaløy siden tidlig '50 tall, og det er et veinett på øya som forfaller/gror igjen om det ikke brukes. Bruk av traktor til vedhogst er en nødvendighet. Det er også gravemaskin til vedlikehold av grøfter, dreneringer, tanker osv. Ved isvinter må de kjøre på isen for å komme fram og tilbake tilfastlandet. De har brukt både snøskuter og luftputebåt. Innføring av fartsbegrensing 100m fra land vil ramme dem på en særskilt ugunstig måte og øke reisetiden til og fra skole og jobb betraktelig.

Fylkesmannen er enig i at forskriftens §3 pkt. 6.3. a) sikrer muligheten for Forsvarets militære operative virksomhet innenfor verneområdet. Fylkesmannen peker likevel på at militær operativ virksomhet ikke oppfattes å omfatte øvelser, jf. Fylkesmannens bemerkninger i kap. 6.7. Det vises ellers til fellesbrev fra Forsvaret og Miljøverndepartementet i 1997 som klargjør dette.

Fylkesmannen viser til at rednings- og oppsynsvirksomhet er klart angitt i forskriftens §3 pkt. 6.3 a) Fylkesmannen tilrår at «akutt forurensning» føyes til i samme punkt samt i forskriftens §3 pkt. 5.9.

Fylkesmannen tar eller til etterretning Kystverkets påpekning av at pkt 6.4 bokstav f) vedr. Lille Rauer kan utgå, og tilrår dette.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at det åpnes for generelt unntak for motorferdsel på private hyttetun og mellom hytte og brygge. Det vises ellers til forskriftens §3 pkt. 6.3 c), som åpner for motorferdsel på veier i sone A som er godkjent for dette i forvaltningsplanen. Ellers regnes ikke normal bruk av gressklipper som motorferdsel, og rammes ikke av forbudet.

Bakgrunnen for §3 pkt 6.4 e) er behovet for forflytningshemmede å kunne ta seg frem til egen hytte. Når det gjelder §3 pkt.6.4 f) tas denne ut, se over.

Fylkesmannen viser til at nødvendig motorferdsel på veier, i innmark og utmark i tilknytning til landbruksdrift i h.h.t. forvaltningsplanen er tillatt, jf. §3 pkt. 6.3 b) og d). Innspillet fra grunneierne på Hvaløy og Søndre Årøy er derfor ivarettatt. Gravemaskin til vedlikehold av eksisterende grøfter, dreneringer, tanker osv kan nyttes i h.h.t. §3 pkt. 1.2 d) og 1.2 a).

Vedtak om fartsbegrensning er gjort i kommunene, og er ikke forankret i verneforskriften.

6.7.2.7 Forurensning, § 3 pkt 7

Norges Fiskarlag, servicekontoret forventer at en nasjonalpark vil kunne bidra til en bedre utslippsforvaltning innenfor området. Føre-var-prinsippet må gjelde, men dette skjer etter NF sin vurdering ikke i dag. NF ønsker å redusere problemet med forsøpling i fjord og hav, herunder tap av garn og annen fiskeredskap. Det vises til eget meldesystem som Fiskeridirektoratet har opprettet.

Oslofjordens friluftsråd mener at stranddrydding av ilanddrevet avfall må få større oppmerksomhet, bl.a innenfor Skjærgårdstjenestens virksomhet. Et område i Ytre Hvaler nasjonalpark er innlemmet som et kartleggingsområde for marint søppel og mikroplast. OF ser at det kan være aktuelt med liknende kartlegging i Færder nasjonalpark.

Friluftsrådernes landsforbund og Kongelig norsk båtforbund er positive til forbud mot å tømme kloakk fra fritidsbåter, slik det er i Ytre Hvaler nasjonalpark. Forutsetningen er at det etableres et tilstrekkelig antall mottaksplasser for båtkloakk i nærheten av nasjonalparken.

Havpadlerne mener at stillhet og fravær av støy bør være viktige verdier i NP. Forskriften bør være mer restriktiv i forhold til fart og støy. De påpeker at den økende motoriseringen av skjærgården er en trussel mot det enkle og bærekraftige friluftslivet. Uvettig kjøring og store hastigheter er en trussel mot padlere, kitere, seilere, roere og andre ”myke trafikanter”. Hastighetsbegrensninger er et egnet virkemiddel for å bevare naturen. Behovet for å bevare det som er igjen av ”uberørt natur” i et tett befolket område er stort.

Kongelig norsk båtforbund (KNBF) betrakter vannscootere som små fritidsfartøy og bruken er gjennomregulert. KNBF kan ikke se at vannscootere og liknende fartøy behøver egne og ytterligere regulering enn det som allerede finnes for småfartøy.

Færder får foreslår at verneplanen bør forby bruk av hurtiggående ribber og helikopter. Verneplanen må ha klare grenser for støy og stillhet i nasjonalparken.

Kjøleholmens grunneiere ønsker at bruk av motorisert isbor, modellfly og gressklipper ikke bør kreve godkjenning. En av grunneierne mener det er helt nødvendig at forvaltningsmyndighetene starter opp med omfattende grunnleggende sonering mellom motorbåtbruk og og andre opplevelsesmuligheter. Stikkord: Avsette egne områder til 5-knop og et par områder med totalforbud med bruk av motor.

En enkeltperson er opptatt av støy og trafikk, og anbefaler utvidelse av sonene for 5 knops fart, og kanskje redusere 30 knops fartsgrense til 20 knop.

Fylkesmannen mener at nasjonalparken vil bidra til å skjerpe kravene til vannkvalitet og redusert forsøpling. Dette må formidles inn i arbeidet med vannforskriften, som trolig blir den viktigste kanalen for økt innsats. Fylkesmannen vil ellers tilråde at Færder nasjonalpark tar del i tilsvarende kartlegging av marint avfall som Ytre Hvaler nasjonalpark. Fylkesmannen viser til at forurensning og forsøpling er forbudt i nasjonalparken, jf. §3 pkt. 7.1. Forbud mot tømming av båtseptikk er ikke konkret nevnt, men rammes av forbudet. Oppfølging av dette forbudet kan først skje etter at det er etablert tilfredsstillende tømmestasjoner ved nasjonalparken.

Stillhet og fravær av støy er en viktig kvalitet, ikke minst i nasjonalparken. Støy innenfor området er i første rekke knyttet til båtferdsel, hvor fart og støy som regel henger sammen. Kommunene innførte fartsgrenseregler i skjærgården i 2010 basert på 5 knop inntil 100 m fra land, og ellers maks. 30 knop. Fylkesmannen mener dette vil bidra til redusert støy og bedre sikkerhet, og har ikke sett behovet for å ta opp hastighetsregulering på nytt gjennom verneforskriften. Fylkesmannen mener at bedre informasjon og håndheving av gjeldende fartsgrenseregler nå bør prioriteres innenfor nasjonalparken.

Det vises ellers til at lufttrafikk, også helikopter, rammes av forbudet om flyvning under 300 m fra bakken, jf. §3 pkt. 6.1. Dette vil bidra til redusert støybelastning.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at forbudet mot vannscooter i nasjonalparken oppheves, men ser at forbudet mot motorisert isbor bør tas ut. Slike isbor er ikke kjent tatt i bruk i området, og vil uansett få et svært begrenset omfang.

6.7.4 Forvaltningsplan, § 5

Flere friluftsansjoner er opptatt av at en prioriterer tilrettelegging for friluftsliv, herunder skjøtsel og drift. Det er viktig at bl.a. parkeringsplasser, turveier og stier, raste- og badeplasser rustes opp til å dekke det økte behovet som nasjonalparkstatus medfører, og slik at det ikke blir unødig slitasje. De mener at ett organ bør ha ansvar for skjøtsel og drift av området, uavhengig av land- eller sjøbasert drift, og mener det naturlig bør være Skjærgårdstjenesten. Friluftsrådene landsforbund mener at merking og skilting for friluftsliv bør skje på en enhetlig måte, og mener dette skjer best gjennom forvaltningsplanen etter maler i «Merkehåndboka» 2013. Pga. forbud mot telting og bålbrekking i enkelte områder og restriksjoner på bålbrekking i resten av området, er det viktig at det blir en gjennomgang av telt- og bålplasser for å sikre at behovet er dekket.

Norges handikapforbund ber om at prinsippet for universell utforming bør komme tydeligere frem i verneplanen.

Stamhuset Jarlsberg trekker frem de mange henvisningene til forvaltningsplanen i bestemmelsene. Det er viktig at den blir et dokument som alle berørte parter får ta del i og kunnskap om. Det er viktig at det i forvaltningsplanen også blir utarbeidet en plan om hvordan informasjon skal tilflyte besøkende i nasjonalparken. Dette for å unngå konflikter mellom hytteeiere og besøkende. Dette vil også øke forståelsen for beitedyr og viktigheten av båndtvang.

Grunneier på Søndre Årøy ber om at forvaltningsplanen gir retningslinjer for å hindre ytterligere gjengroing på Søndre Årøy. Det anmodes om at den historiske skjøtelsen på øya kan videreføres.

Fylkesmannen er enig i at forvaltningsplanen må redegjøre for rammene for aktuelle tilretteleggingstiltak for friluftsliv, men forvaltningsmyndigheten vil selv kun ta ansvar for tilretteleggingstiltak for å styre og kanalisere friluftaktiviteten slik at verneverdiene ivaretas. Øvrige tiltak må skje etter retningslinjer i planen, og gjennomføres av kommuner, friluftsråd, grunneiere m.fl.

Fylkesmannen er enig i at universell utforming legges til grunn for tilretteleggingstiltakene i nasjonalparken. Det innarbeides retningslinjer for universell utforming i forvaltningsplanen.

Et arbeidsdokument av forvaltningsplanen sendes i mars 2013 ut til innspill til alle høringsparter. Utkast til forvaltningsplan kommer på høring etter at områdestyret er etablert. Forvaltningsplanen vil bl.a. gi retningslinjer for vegetasjonsskjøtsel og informasjon som foreslått av grunneierne.

6.7.5 Skjøtsel

Mellom Bolærnes Venner ønsker dialog om skjøtsel/rydding i sone C på Mellom Bolæren og gravplassen for krigsfanger.

Store Færder ornitologiske stasjon peker på viktigheten av en mer aktiv vegetasjonsskjøtsel på Store Færder, og vil gjerne bidra til dette. Tillatelser til rydding som ikke dekkes opp av de foreslåtte unntaksreglene, bør gis etter søknad til forvaltningsmyndigheten.

Færder Får (FF) peker på at beiting må ses i sammenheng med bruk av øyene og at det lar seg forene med det intense telt- og båtlivet som kjennetegner sommeren. FF bemerker at det bør utarbeides en skjøtelsesplan for å holde øylandskapet åpent eller aller helst åpne det enda mer. Dette er kostnadskrevenende og bør med denne verneplanen ikke være grunneiers ansvar.

Fylkesmannen er enig i at vegetasjonsskjøtsel i form av rydding, hogst og beiting er viktige tiltak i store deler av nasjonalparken. Forvaltningsplanen vil gi retningslinjer for slike tiltak, og skjøtelsesplaner vil bli utarbeidet etter nærmere prioritering. Skjøtsel og rydding i sone C på Mellom Bolæren må skje på grunnlag av skjøtelsesplaner eller etter annen avklaring med forvaltningsmyndigheten.

6.7.6 Forvaltningsmyndighet § 7

Kystverket sørøst anbefaler at det av hensyn til nødvendig legitimitet for forvaltningsvedtak bør fremkomme av forskriften hvem forvaltningsmyndigheten er og at det også bør være bestemmelser om klageadgang på beslutninger fattet av forvaltningsmyndigheten.

Nøtterøy kommune gir sin tilslutning til den foreslåtte forvaltningsmodellen.

Tjøme kommune gir sin tilslutning til forvaltningsmodellen, men det forutsettes at staten oppretter egen stilling som nasjonalparkforvalter

Fylkesmannen viser til at nasjonalparken vil bli forvaltet etter ny forvaltningsmodell som regjeringen vedtok i 2009. Et områdestyre med representanter fra Nøtterøy og Tjøme kommuner og Vestfold fylkeskommune gis forvaltningsmyndigheten, og oppnevnes av Miljøverndepartementet etter innstilling fra kommuner og fylkeskommune. Forvaltningsmodellen tas ikke inn i forskriften, da det over tid kan skje endringer i modellen. Fylkesmannen viser til at det er normal prosedyre å tilsette nasjonalpark- forvalter etter vernevedtaket.

6.8 Forvaltning av nasjonalparken

Vestfold fylkeskommune minner om at det er viktig å sikre god representasjon fra gårdeiere og andre med eierinteresser i området i tillegg til å få med organisasjoner og god og relevant fagkompetanse, når det opprettes et rådgivende utvalg .

Fiskerlaget Sør forutsetter at de lokale fiskerlagene i området fortsatt inviteres til deltakelse i arbeidet med nasjonalparken om alt som kan berøre fisket og miljøet i sjø og på bunn.

Kongelig norsk båtforbund (KNBF) peker på ønskeligheten av et nært samarbeid med OF og Skjærgårdstjenesten mht. tilrettelegging for friluftsliv i nasjonalparken. KNBF er eller positive til å delta i en referansegruppe i forvaltningen av nasjonalparken.

Store Færder ornitologiske stasjon (SFOS) ønsker å stille sin kunnskap til rådighet i etableringen og driften av nasjonalparken, både gjennom naturveiledning, naturopplevelser og innen overvåking og forskning.

SFOS har ikke økonomi til lønnet personale, og ønsker samarbeid med nasjonalparksenteret om oppgaver og tjenester og ideelt sett lønnet stilling, dels for stasjonsbestyrer og dels som lønnskompensasjon for utført arbeid for NP. Det bør satses tungt på nasjonalparksenteret, men også til skjøtsel og overvåking av naturverdiene. Her vil et samarbeid med frivillige organisasjoner ha avgjørende betydning. SFOS ønsker å delta i rådgivende utvalg etter verneforskriftens §8.

Oslofjordens friluftsråd poengterer at det er viktig at skjærgårdstjenestens rolle som renovatør på friområdene tones noe ned, og at andre oppgaver som vedlikehold, merking og skjøtsel kan tones opp. De mener i den forbindelse at skjærgårdstjenesten må kunne operere i hele nasjonalparken, ikke kun i de øybaserte områdene.

Stiftelsen Havnøy peker avslutningsvis på at etableringen av nasjonalparken må få konsekvenser for ressurstilgangen og driftsnivået.

Vestfold geologiforening (VGF) mener at den geologiske siden ved parken må vies stor oppmerksomhet i det videre arbeidet med et nasjonalparksenter, og at det vil være naturlig at VGF også blir en deltager i dette arbeidet, bl.a. i rådgivende forvaltningsutvalg.

Sandø IS er positive til nasjonalpark. Sandøs grunneiere har nedlagt betydelige ressurser i forvaltningen av øyas kulturlandskap. De har god erfaring fra samarbeidet med forvaltningsmyndigheten (Ormø – Færder landskapsvernområde) og håper å fortsette dette samarbeidet. De håper at forvaltningsmyndigheten vil være lydhøre for deres ønsker også i framtida.

Sameiet Burø har allerede vedtektsfestet grunnleggende prinsipper som er sammenfallende med verneplanens forslag til bevaring. Sameiet ser det som et ansvar å vedlikeholde bygningsmassen og holde kulturminnene og kulturmarken i hevd innenfor område som inngår i forvaltningssone A i nasjonalparken. Historien viser at sameiet gjennom flere generasjoner har evnet å ta vare på natur og kulturminner, og det forutsettes at denne historiske forvaltningen av natur, kulturmark og kulturminner kan videreføres i sameiets regi.

Fylkesmannen merker seg at en rekke organisasjoner og grunneiere ønsker et nært samarbeid med forvaltningsmyndigheten i den løpende forvaltningen av nasjonalparken. Flere ønsker å delta i det rådgivende utvalg etter verneforskriftens §8. Områdestyret vil etter oppnevning ta stilling til sammensetningen av det rådgivende utvalget, med utgangspunkt i brukerinteressene og forvaltningsmessige utfordringer.

6.8.2 Oppsyn, beredskap og overvåking

Flere peker på behovet for oppsyn og overvåking i nasjonalparken, bl.a. knyttet til verneverdier, kulturminner, sjøfugl, fisk og skalldyr og annen fauna.

Tjøme kommune, Sandefjord kommune, Norsk losforbund, Kongelig norsk båtforbund med flere mener at nasjonalparken understreker viktigheten av å opprettholde og styrke det sikkerhetsnivået som er innført i fjorden i dag. Bl.a. bør losplikten opprettholdes. Oslofjorden er omtalt som hovedtrafikkåre for skipstrafikk. Dette innebærer muligheter for grunnstøting og havari og derved utslipp av bunkersolje eller annen forurensende væske. Norsk Losforbund støtter tiltak som er gjort for å begrense farten på sjøen i det aktuelle området, og mener dessuten at kontrollen må økes.

Fylkesmannen er enig i behovet for bedre oppsyn og overvåking, og vil be om en øremerket oppsynsstilling og en naturveilederstilling fra Statens naturoppsyn til nasjonalparken.

Fylkesmannen tilrår også at det utarbeides et bredt overvåkingsprogram, som dels kan basere seg på omfattende historiske data, f.eks. hva gjelder sjøfugltellinger, ringmerking av fugl, notdrag, vannkvalitet, bruksmønster m.m.

Fylkesmannen vil også tilråde at dagens oppsynsressurser samordnes bedre innenfor nasjonalparken, bl.a. ved å løse opp i den sektoriserede myndighetsfordelingen. Fylkesmannen ser at bl.a. Skjærgårdstjenesten er en viktig og tilstedeværende ressurs i nasjonalparken.

6.8.3 Informasjon

Nøtterøy kommune, Sandefjord kommune og Riksantikvaren gir sin tilslutning til nasjonalparksenter på Verdens Ende. Nøtterøy kommune mener at det også bør etableres informasjonsportaler på flere steder i tilknytning til nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune uttaler at omfanget hvor Fylkeskommunen kan delta økonomisk ved oppbygging av nasjonalparksenteret og andre tiltak, må avklares i egen sak.

Riksantikvaren peker på at et nasjonalparksenter vil profitere på å samarbeide nært med andre fagmiljøer slik som museumssektoren. Museumssektoren har kompetanse og lang erfaring med tilrettelegging, opplæring og informasjonsvirksomhet.

Loggen kystlag (LKL) peker på at Tønsberg by kan bli et viktig knutepunkt og utgangspunkt for å komme seg ut i nasjonalparken. Det bør seriøst vurderes å etablere et informasjonssenter her, for eksempel i Tønsberg kystkultursenter. LKL forventer øremerkede midler til god forvaltning av det marine miljø.

En enkeltperson foreslår etablering av en informasjonsskilde for nasjonalparken, også i driftsfasen. Viktig at folk enkelt finner informasjon og kan melde fra om utvikling innenfor nasjonalparken.

Fylkesmannen tilrår etablering av nasjonalparksenter på Verdens Ende, med informasjonsportaler andre steder i og utenfor nasjonalparken, bl.a. på Bolærne og i Tønsberg sentrum.

Fylkesmannen tar eller til orientering fylkeskommunens presisering av at fylkeskommunens økonomiske bidrag til nasjonalparksenteret vil bli tatt opp som egen sak.

Fylkesmannen har følgende utfyllende kommentarer til nasjonalparksenter og forvaltningsknutepunkt:

I verneplanen for Færder nasjonalpark, som nå har vært ute på høring, har Fylkesmannen foreslått at det skal etableres et nasjonalparksenter på Verdens Ende i Tjøme. Dette er et sjeldent spektakulært sted og et av Norges mest besøkte landemerker, med god biltilgjengelighet og godt opparbeidet parkeringsområde. Forut for verneplanen ba Fylkesmannen Nøtterøy og Tjøme kommuner (vertskommunene) om å ta stilling til spørsmålet om et eventuelt framtidig nasjonalparksenter, og ikke minst beliggenheten av dette. De to kommunene vedtok begge høsten 2012 at det bør etableres et nasjonalparksenter og at det skal ligge på Verdens Ende på Tjøme.

Før forslaget om nasjonalpark ble kjent, hadde Tjøme kommune nedsatt en arbeidsgruppe for å utrede framtiden for restauranten som ligger på toppen av Verdens Ende, og som eies av Tjøme kommune. Etter at de to kommunene hadde tatt stilling til plassering av et nasjonalparksenter, tok Tjøme kommune inn i sitt utredningsarbeid hvordan forslaget om et nasjonalparksenter kunne integreres i arbeidet med å restaurere/videreutvikle restauranten på Verdens Ende. I løpet av februar og mars 2013 har nasjonalparkprosjektet vurdert forslaget og gitt tilbakemelding om tilpasninger som er viktige for å ivareta informasjonsbehov og for at et nasjonalparksenter skal kunne fungere som et forvaltningsknutepunkt. Disse behovene er nå innarbeidet.

Det foreligger derfor pr. i dag et nøkternt og vel gjennomtenkt konsept for nasjonalparksenter, forvaltningsknutepunkt og restaurant i samme bygg, med en spektakulær og publikumsmessig svært gunstig beliggenhet.

Fylkesmannen gir sin fulle støtte til den planen som nå foreligger for nasjonalparksenter på Verdens Ende, i kombinasjon med restaurant. Færder nasjonalpark kan komme til å bli landets mest besøkte nasjonalpark, med sin beliggenhet tett inn mot landets mest urbane områder. Verdens Ende er et av landets mest besøkte landemerker og innen en radius på 10 mil bor det ca. 2 mill. mennesker. Stedet har også kort avstand til Vestfoldbyene og Sandefjord lufthavn – Torp.

Så langt tenker vi at informasjon om nasjonalparken, og hva man kan oppleve der, vil være hovedtemaer i nasjonalparksenteret. Vi legger stor vekt på at nettopp dette området har landets aller høyeste biologiske mangfold. På samme måte som i Kosterhavet nasjonalpark, ser vi for oss at temainformasjon om nasjonalparken, kysthistorie, skjøtsel av historiske kulturmiljøer mv. kan plasseres ut flere steder i området. Informasjon om nasjonalparken bør også være lett tilgjengelig i nærliggende bysentra, kommunesentre, større båthavner osv. Det er stor enighet om at nasjonalparksenter og forvaltningsknutepunkt bør være på samme sted.

I verneplanen har Fylkesmannen foreslått at de viktigste organisasjonene som er involvert i driften av nasjonalparken, foruten nasjonalparkforvalter og nasjonalparkstyret, skal ha tilknytning til forvaltningsknutepunktet. Hensikten med en slik samlokalisering er samarbeid, felles kompetanseutvikling og effektiv bruk av menneskelige og materielle ressurser. Fylkesmannen har i første omgang hatt møter om dette med Skjærgårdstjenesten, Oslofjordens Friluftsråd og Statens naturoppsyn. Det er enighet om samarbeid og felles tilknytning til et forvaltningsknutepunkt i de berørte fagmiljøene.

Den bygningsmessige tilretteleggingen er kommet langt. Det som gjenstår er avklaringer rundt sertifisering av et nasjonalparksenter, konkretisering av avtaler mellom de som skal

inngå i knutepunktet, og en mer detaljert avklaring av en delingsmodell for årlige leiekostnader mellom restaurant og nasjonalparksenter/forvaltningsknutepunkt.

Det er ønskelig med følgende framdrift i saken:

• Prinsippavklaringer med MD, DN	april-mai 2013
• Behandling av investeringsbudsjett 2014 i Tjøme	juni 2013
• Byggestart	vinter 2014
• Planlegging av informasjon i nasjonalparksenteret, inklusive sertifisering	2. halvår 2013 og 2014
• Etablering av forvaltningsknutepunkt	annet halvår 2014
• Åpning av informasjonstilbud i nasjonalparksenteret	annet halvår 2014/2015

Tjøme kommune har nå hatt en politisk behandling av prinsippene for utviklingen på Verdens Ende, slik de er omtalt over. Kommunen tilbyr seg å stå som byggherre for byggeprosessen og dekning av investeringskostnaden. En forutsetning for dette tilbudet er at staten er villig til å gå inn som langvarig leietaker for arealet som brukes til forvaltningsknutepunkt og nasjonalparksenter.

I den grad det gis eksternt investeringstilskudd til bygningen (for eksempel fra staten), vil årlige leiebeløp bli tilsvarende lavere.

Planlegging av utstillinger og annen informasjon knyttet til nasjonalparken må dekkes av staten, eventuelt også med noen lokale bidrag.

6.9 Erstatning og økonomisk kompensasjon

Stamhuset Jarlsberg er skeptisk til myndighetenes innføring av lagvise regelverk, først strandsonevernet, deretter landskapsvernområde og så nasjonalpark, som stadig innskrenker grunneiernes råderett. Ser dette som en bit for bit-utvikling slik at erstatning ikke utløses.

Fylkesmannen viser til at erstatninger gis på bakgrunn av konkrete rådighetsinnskrenkninger. Strandsonevernet gir normalt ikke grunnlag for erstatninger. Erstatningsspørsmålet i forhold til landskapsvernet ble håndtert gjennom egen prosess, og det samme vil skje i forbindelse med nasjonalparkvernet, i den grad vernet utløser erstatningskrav. Det pekes ellers på reglene for å fremme erstatningskrav i naturmangfoldlovens §§ 50 og 51.

6.10 Randsonen

Vestfold fylkeskommune og Riksantikvaren bemerker at nasjonalparken vil føre til press i form av tiltak og etableringer i randsonen av nasjonalparken. Dette blir en viktig sak for kommunene og regionale myndigheter å ivareta gjennom planleggingen etter plan- og bygningssloven. Tålegrensen for områdene må vektlegges.

Loggen kystlag (LKL) ser det som en absolutt forutsetning å få på plass rutegående, rimelige fergetilbud i nasjonalparken, dersom nasjonalparken skal lykkes og fungere som et attraktivt rekreasjonsområde for fastboende og tilreisende uten båt. Dette krever også brygger, både nye og oppgradering av bestående.

Sydhavna Vel ønsker at friområder på vestsiden av Røssesund knyttes sammen av en kyststi som går ut til Verdens Ende og Moutmarka.

En enkeltperson foreslår å dempe presset i nasjonalparken fra økende friluftbruk ved oppgradering av lokale badeplasser og strender i randsonen. Dette er en vinn-vinn situasjon for brukerne og for nasjonalparken. Foreslår også vektlegging av universell utforming i lokale båthavner, som portaler for å bedre tilgjengeligheten for større grupper i nasjonalparken. Dette er et viktig kommunalt ansvar.

Norges jeger- og fiskerforbund, Vestfold (NJFF) ønsker at myndighetene ser på hvordan øyer, holmer og skjær i området rundt parken kan frigis for jakt og fangst. Slik det er nå, fungerer noen av disse områdene som «friområder» for rev og mink. NJFF ønsker at også disse omkringliggende områdene frigis til jakt for allmenheten.

Fylkesmannen er enig i at nasjonalparken vil føre til øket press på randsonen, og har gjennom flere møter med kommunene og fylkeskommunen tatt dette opp, helt fra oppstart av verneplanarbeidet. Det er viktig at randsoneproblematikken og tilretteleggingen her håndteres gjennom en aktiv planlegging etter plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen er enig i behovet for rutegående fergetilbud i tilknytning til nasjonalparken, men ser at tyngre tilrettelegging (brygger/kaier) må skje utenfor nasjonalparken på egnet sted i randsonen.

En kyststi langs Røssesundet mot Verdens Ende vil være positivt for friluftslivet, og bør vurderes nærmere av Tjøme kommune. Kommunene bør også vurdere nærmere forslaget om oppgradering av friluftsområder i randsonen, og universell utforming i båthavnene.

Jakttilbudet i og rundt nasjonalparken er tilrettelagt gjennom prosjektet «Jakt i skjærgården». Det drives også et systematisk uttak av særlig mink i skjærgården, gjennom et samarbeid mellom Fylkesmannen, Statens naturoppsyn og Norges jeger- og fiskerforbund.

6.11 Forurensning utenfra

Kongelig norsk båtforbund og Oslofjordens friluftsråd peker på at nasjonalparkområdet påvirkes av forurensninger utenfra, både fra avrenning fra jordbruket, kloakk og forurensede sedimenter. Det er også et betydelig avfallsproblem i sjø og skjærgård, hvor særlig plast er en stor miljøtrussel.

Nasjonalparken påvirkes av forurensninger og avfall utenfra. Basert på dagens kunnskapsgrunnlag er vannkvaliteten samlet sett vurdert til god nordøst i nasjonalparken og utenfor Tjøme, og moderat i øvrige deler. Klassifiseringen vil bli nyansert og kvalitetssikret i perioden 2013-2015 i forbindelse med forvaltningsplanen for vannområdet. I følge NIVA-rapport 6434-2012 er vannkvaliteten i nasjonalparken god med tanke på miljøgifter. Overvåkingsdata fra langtidsserier av innsamlet biologisk materiale (blåskjell) viser lave miljøgiftkonsentrasjoner for områdene ved Færder. Økt avrenning fra land har imidlertid ført til økt turbiditet (partikkelmengde) og dårligere lysforhold de siste 50 årene. Siktdypet i Ytre Oslofjord er klassifisert som Mindre god til Dårlig.

Stadig mer søppel og tapte fiskeredskaper havner i havet, men lite fjernes. Dette gjelder også nasjonalparkområdet. Spesielt plastavfallet er et stort problem, siden dette kan fragmenteres

ned til mikroplast som så tilbakeføres til havet og kan gå inn i næringskjedene der. Oslofjordens Friluftsråd har tatt initiativ til et prosjekt som skal utrede omfanget av og utvikle metoder for å redusere marin forurensning i Ytre Oslofjord, jf. kap. 6.7.2.7.

Fylkesmannen viser til at hensynet til nasjonalparken på forurensningsområdet i første rekke må ivaretas gjennom håndheving av nasjonal og internasjonal lovgivning og avtaleverk, annet internasjonalt samarbeid, god beredskap, samt gjennomføring av de kommunale hovedplanene for avløp. Vannforskrifts- arbeidet for Ytre Oslofjord står sentralt på dette området, jf. kap. 6.7.2.7.

Når det gjelder akutt forurensning, vil områdets status som nasjonalpark innebære økt oppmerksomhet rundt forebyggende tiltak. Det er en utfordring å bidra til at det tas hensyn til områdets status i beslutningsprosesser som angår forebyggende tiltak mot akutt forurensning, jf. kap. 6.8.2.

6.12 Fiskeri og kyst

Kystverket sørøst ber om en tydeliggjøring av avgrensningen også i forhold til overflate, vannsøyle og sjøbunn.

Vestfold fylkeskommune og Nøtterøy kommune mener at lysfisket som pågår innenfor verneområdet må forbys.

Norges fiskerlag, servicekontoret (NF) mener at lysfisket er et bærekraftig fiske, og at innblandingen av andre arter i lysfisket er marginal. NF og Fiskerlaget Sør mener videre det er svært viktig å opprettholde og videreutvikle et aktivt og differensiert yrkesfiske innenfor nasjonalparken. Yrkesfisket har over flere år vært i tilbakegang, og handlingsplanen for kystfisk i Sør-Norge peker på viktigheten av å bygge opp og sikre robuste bestander, beskytte fiskeområder, låssettingsplasser og gyte- og oppvekstområder mot konkurrerende arealbruk samt unngå utslipp og deponering som kan skade fiskeriinteressene. NF viser til FoU-prosjektet: «*Kunnskapsbasert planlegging og forvaltning av kystsonen...*» som har gitt ny kunnskap om hvordan gyte- og oppvekstområder best kan beskyttes gjennom god kystsoneforvaltning. Denne kunnskapen bør nyttes i forbindelse med forvaltningsplanen for Færder NP.

NF minner om at et aktivt yrkesfiske også utgjør en viktig «verneverdi» i NP, og det er viktig å opprettholde og videreutvikle fiskeriaktiviteten, herunder utvikling av fiskeriprodukter, lokal mat og opplevelser. Fiskerlaget Sør mener at dette også er viktig for fiskemottak, levering av kortreist sjømat til befolkning og tilreisende, og for kystkulturen. NF håper at dette kan bli konkretisert i forbindelse med forvaltningsplanen og nasjonalparksenteret.

Småfisker'n i Tønsberg og omegn (STO) støtter Fylkestingets forslag om forbud mot lysfiske i nasjonalparken men da lyset fra lysbåten tiltrekker seg fisk fra opptil 1000 meters avstand bør det innføres en buffersone på 1000 meter eller en nautisk mil i fra ytre grense i nasjonalparken.

Norsk Losforbund mener at det fortsatt må være anledning til å benytte etablerte ankringsplasser også etter etableringen av Færder NP.

Kongelig norsk båtforbund (KNBF) bemerker at fartsgrensene på sjøen til enhver tid har vært gjenstand for debatt og synsing. Dagens regelverk for

Nøtterøy og Tjøme synes etter vårt syn tilstrekkelig også for nasjonalparken. For at regler skal kunne etterleves kreves tydelig skilting.

Fylkesmannen peker på at nasjonalparkvernet omfatter både overflate, vannsøyle og sjøbunn. Forvaltning av fiskeressursene vil imidlertid fortsatt bli forvaltet etter havressursloven og annen fiskerilovgivning. Dette har vært en viktig forutsetning i arbeidet med verneplanen. Det samme gjelder kystberedskapen og andre spørsmål om sikkerheten til sjøs, herunder at etablerte ankringsområder ikke vil bli påvirket av nasjonalparken.

Fylkesmannen tar ikke nærmere stilling til innspillene om forbud mot lysfiske, men anbefaler at disse formidles til fiskeri- og kystmyndighetene. Når det gjelder innspillet om fartsgrenser, vises til Fylkesmannens kommentarer i kap. 6.7.2.7.

6.13 Reiseliv/verdiskapning

Næringslivs-gruppen fylkeskommune, kommuner, næringsforeninger NHO Vestfold, Vestfold Bondelag savner holdepunkter i verneforslaget for at nasjonalparken vil innebære økt attraktivitet for turisme, næringsliv og bosetting i regionen. Gruppen etterlyser aktiv tilrettelegging for næringsutvikling i verneplanen, hvor næringsliv og grunneiere kan finne gode utnyttelsesmuligheter. Det er ønskelig med kart som gir oversikt over slike muligheter. Verneforslaget legger stor vekt på frivillighetskulturen i NP, men de peker på at det er like viktig å dra inn kommersielle interesser i utviklingen av reiselivet. Utførte undersøkelser om hva turister etterspør i nasjonalparker bør gjennomgås, og konklusjonene implementeres.

Næringsforeningene i Tønsberg, Nøtterøy, Tjøme, Horten og Sandefjord påpeker at forvaltningens egen rolle for å understøtte verdiskapningen i NP må nedfelles sterkere i verneplanen. Det bør videre tydeliggjøres at det skal kunne drives med turistbasert virksomhet i NP, i samspill med vern. Mulighetene og ikke begrensningene må fokuseres sterkere, både i verneplan og i forvaltningsplan. Det må konkretiseres bedre hvordan forvaltningsmyndigheten og lokale interesser kan samarbeide om å øke områdets attraksjonsverdi. Representanter for ulike interessegrupper må delta i et oppnevnt styre som del av forvaltningen av NP. Erfaringer fra andre lands nasjonalparker bør synliggjøres bedre og tas i bruk. Kunnskapsturismen er en viktig del av reiselivsbildet, og må tuftes på god faglig og forvaltningsmessig kunnskap. Dette kan omformes til et salgsgode, og må inn som en del av vernet.

Fysiske tilretteleggingstiltak i NP, som turstier, kaianlegg o.l. bør ivaretas av forvaltningen, og ikke private aktører. Det er viktig at staten også ivaretar næringslivets interesser. Dette vil gi en god overrisslingseffekt for et samlet næringsliv. Det vises til godt eksempel fra Jotunheimen NP.

Naturbasert reiseliv er en av de raskest voksende sektorene innenfor internasjonalt reiseliv. Status som «nasjonalpark» gir helt klare forventninger hos gjester/turister. Dette må ivaretas. Det vises til besøksundersøkelser til nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdal, som peker på en rekke viktige tilretteleggingstiltak i randsoner og innenfor nasjonalparkene. Dette har overføringsverdi til vår region, og må omhandles i verneplanen.

I reiselivssammenheng er det viktig at helårsperspektivet fokuseres tydelig i verneplanen. Hvor ligger opplevelsene, attraksjonene og mulighetene sommer og vinter

NHO slutter seg til høringsuttalelsene fra lokale næringsforeninger. Næringslivets rolle må komme bedre til syne i verneplanen, herunder næringslivets utfordringer og muligheter. NHO ser for øvrig med glede frem til selve etableringen av nasjonalparken.

Fylkesmannen ønsker at nasjonalparken skal gi grunnlag for frivillighet og verdiskapning, ikke minst innen reiseliv. Dette er søkt ivaretatt gjennom en verneforskrift som åpner for en friluftsmessig tilrettelegging og organisert turvirksomhet som ikke kan skade naturmiljøet. Fylkesmannen vil ikke åpne for videre næringsmessig infrastruktur innenfor NP, og mener at dette bør skje i nasjonalparkens randsoner, hvor mulighetene er gode. Det må være fylkeskommunen, kommunene og næringslivet selv som tar ansvar for reiselivssatsingen innenfor nasjonalparkens forvaltningsmessige ramme, i samarbeid med forvaltningsmyndigheten.

Miljøverndepartementet

tilrår at

Forskrift om verneplan for Færder nasjonalpark fastsettes i samsvar med vedlagte forslag (vedlegg 1)

